

RMK VÄNDRA METSKONNA
METSÄ MAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2021

Metsaülema pöördumine	3
1. Metsa majandamine aastatel 2001–2011	5
1.1. Maakasutus	6
1.2. Metsavarud	7
1.3. Raied	15
1.4. Metsakasvatus	17
1.5. Looduskaitse	20
1.6. Metsaparandus	22
1.7. Puhkevõimalused	24
1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur	26
1.9. Jahindus	27
2. Metsa majandamist mõjutavad planeeringud ja taristu	31
3. Metsa majandamine aastani 2021	35
3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	47
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	48
3.8. Aastane puidukasutuse maht	57
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

**RMK VÄNDRA METSKONNA
METSÄ MAJANDAMISE KAVA
AASTANI 2021**

foto: KAUPPO KIKKAS

POPULAARNE TURISMIOBJEKT SOONTAGANA MAALINNUS SOOSAAREL AVASTE SOOS.

foto: KAUPPO KIKKAS

Jaan Kägu, metsaülem

RMK on metsaseaduse alusel tegutsev riigitulundusasutus, mille metsaseadusest tulenevad ülesanded on järgmised: riigimetsa korraldamine, majandamine ja kasutusse andmine; kasvava metsa raieõiguse ja metsa-materjalide müük; riigimetsa avaliku ülesande täitmine ja loodusväärtuste kaitse.

RMK eesmärgiks on riigimetsade kestlik majandamine, et ka tulevased põlvkonnad saaksid metsast saadavaid hüvesid kasutada vähemalt samal määral, kui seda teeme meie. Metsade majandamise kõrval on üldsuse jaoks oluline riigimetsa avatus kõigile, kellel soov metsas jalutada-matkata ja seeni-marju korjata või ka selleks ettevalmistatud kohas telkida ning metsapuhkust nautida.

Käesolev kava annab ülevaate RMK Vändra metskonna hallatavatest metsavarudest ja möödunud kümnendi tegevusest ning määratleb metskonna tasandil olulisemad tegevussuunad nii maakasutuses kui ka metsamajanduses järgmiseks 10 aastaks. Kavast on näha, milliseks kujuneb riigimetsade vanuseline struktuur järjepideval majandamisel, samuti see, kuidas ja millises mahus kavandatakse metsade uuendamist, hooldamist, metsaparandust ja looduskaitseteid.

Riigimets on oluline tööandja ja puidukasutus ning metsamajandus omavad tähtsat rolli maaelu arengus. Looduskaitsete piirangute kehtestamine peab arvestama ökoloogiliste väärtuste kõrval ka majanduslike ja sotsiaalseid mõjusid.

foto: KAUPPO KIKKAS

PALUMÄNNIK LIIVASELJANDIKEL. KELLISAARE, VÄNDRA METSANDIK.

METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2001–2011

1.1.	Maakasutus	6
1.2.	Metsavarud	7
1.3.	Raied	15
1.4.	Metsakasvatus	17
1.5.	Looduskaitse	20
1.6.	Metsaparandus	22
1.7.	Puhkevõimalused	24
1.8.	Kultuurimälestised ja pärandkultuur	26
1.9.	Jahindus	27

foto: KALUPO KIKKAS

VAADE METSADELE SOONTAGANA VAATETORNIST.

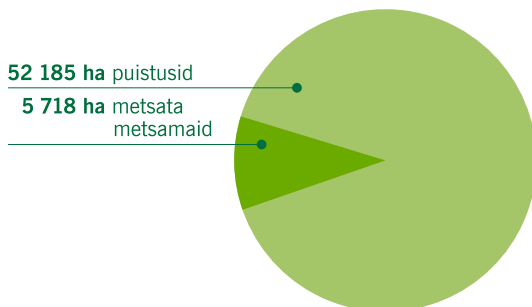
1. METSA MAJANDAMINE AASTATEL 2001–2011

1.1. Maakasutus

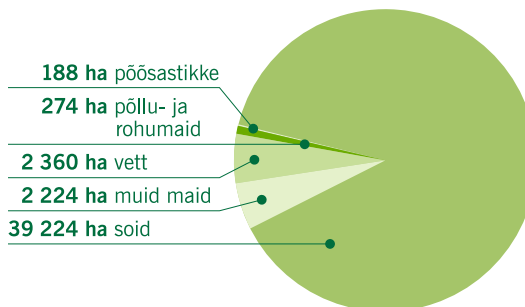
Vändra metaskonna hallatavate maade üldpindala on 109 300 hektarit, see koosneb 617 katastriüksusest. Vändra metaskonna maad hõlmavad riigimaad Are, Audru, Halinga, Kihnu, Koonga, Lavassaare, Paikuse, Saarde, Sauga, Surju, Tori, Tõstamaa, Varbla ja Vändra vallas.

Vändra metaskonna metsakorralduslikult inventeeritud maade üldpindala on 102 512 hektarit ja metsamaa moodustab sellest 57%. Metsa kaardistamise ja kirjeldamise üksuseks on terviklik metsaosa ehk metsaeraldis, mis on oma takseertunnuste poolest metsamajandusvõtete rakendamiseks kogu ulatuses piisavalt ühetaoline. Eraldised moodustavad metsakvartali. Metaskonnas on kokku 1815 metsakvartalit, mis omakorda jagunevad 32 801 eraldiseks. Metsamaa (57 903 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 1. Mittemetsamaade (44 270 ha) kõlvikuline jagunemine on toodud joonisel 2.

Joonis 1. Metsamaa kõlvikuline jagunemine (ha)

Joonis 2. Mittemetsamaa kõlvikuline jagunemine (ha)

Vändra metaskonna metsakvartalid on jagatud metsandikeks järgmiselt: Audru 24 387 ha, Kilingi 12 666 ha, Taali 14 806 ha, Tootsi 27 425 ha, Varbla 11 149 ha, Vändra 12 079 ha.

Tulenevalt metsaseadusest majandab RMK ka kaitseministeeriumi valitsetavat riigimetsa, mida Kaitseväge ja Kaitseliit kasutavad riigikaitsealisteks õppusteks. Harjutusväljadel kehtivad metsa majandamisele piirangud. Vändra metaskonna territooriumile jääb kaitseväge Kikepera harjutusväli, kokku 720 hektarit.

Vändra metaskonna hallataval riigimaal kehtib seisuga 31.03.2012 järgmises mahus pikaajalisi maakasutuslepinguid: hoonestusõigusi 1, maarendilepingud sportimiseks ja puhkamiseks 2, mitmesuguste tehnoarajatiste isikliku kasutusõiguse lepinguid 16, maarendilepinguid poollooduslike koosluste hooldamiseks 8.

1.2. Metsavarud

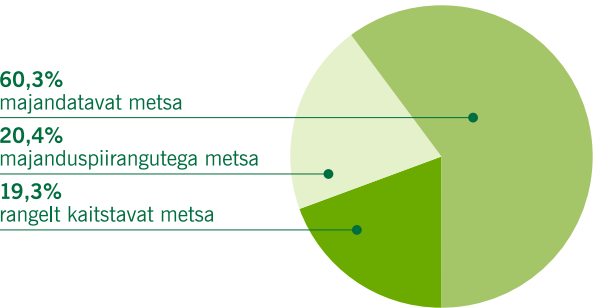
Vändra metskonna metsavarusid iseloomustab tabel 1, kus on ära toodud peamised metsa olemit iseloomustavad näitajad majandamiskategooriate lõikes. Metsamaa keskmised näitajad on arvutatud kogu metsamaa pindala kohta, mis hõlmavad ka laged aid ja selguseta alasid. Seetõttu on keskmine hektaritagavara suurim rangelt kaitstavates metsades ja väikseim majandatavates metsades. Metsa kasvu intensiivsust iseloomustavaks näitajaks on kõrgusindeks, mis viitab metsa oodatavale kõrgusele 100 aasta vanuselt. Kõrgusindeks on suurim majandatavates metsades, kus ka metsade juurdekasvunäitajad on suurimad. Tabelis on eraldi väljatoodud ka puistute tagavara ja juurdekasvu näitajad, mis on arvutatud ilma lagedate ja selguseta aladeta.

Tabel 1. Vändra metskonna metsavarud

Metsavarusid iseloomustav näitaja	Metskond kokku	Sealhulgas		
		Rangelt kaitstavad metsad	Majandus-piirangutega metsad	Majanda-tavad metsad
Metsamaa pindala (ha)	57 903	11 181	11 812	34 910
Metsamaa tagavara (tm)	9 489 000	2 104 000	1 961 000	5 424 000
Metsamaa keskmine tagavara (tm/ha)	164	188	166	155
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/a)	246 000	39 000	48 000	159 000
Metsamaa hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	4,2	3,5	4,0	4,5
Metsade keskmine vanus (a)	57	81	62	47
sh männikute keskmine vanus	76	97	75	66
sh kuusikute keskmine vanus	42	76	43	36
sh kaasikute keskmine vanus	47	62	48	42
Metsade keskmine kõrgusindeks H100 (m)	24,2	21,4	22,3	25,7
sh männikute keskmine kõrgusindeks	21,9	19,4	20,5	23,9
sh kuusikute keskmine kõrgusindeks	26,7	23,8	25,8	27,3
sh kaasikute keskmine kõrgusindeks	24,7	22,0	23,5	25,8
Puistute pindala (ha)	52 185	10 869	11 198	30 118
Puistute keskmine tagavara (tm/ha)	181	193	175	179
Puistute hinnanguline juurdekasv (tm/ha/a)	4,7	3,6	4,3	5,3

Vändra metstkonna metsamaa pindala jagunemisest majandamiskategooriate lõikes annab ülevaate joonis 3.

Joonis 3. Metsamaa jagunemine majandamiskategooriate lõikes (%)

Tabelis 2 on toodud metsamaa jagunemine majandamiskategooriate ja peapuuliikide lõikes. Majandatavatest metsadest on kõige suurema osakaaluga kuusikud, kaasikud ja haavikud.

Ligi neljandik metstkonna männikutest on rangelt kaitstavates metsades. Teistest peapuuliikidest on suurim esindatus tammikutel, millest üle poole on range kaitse all.

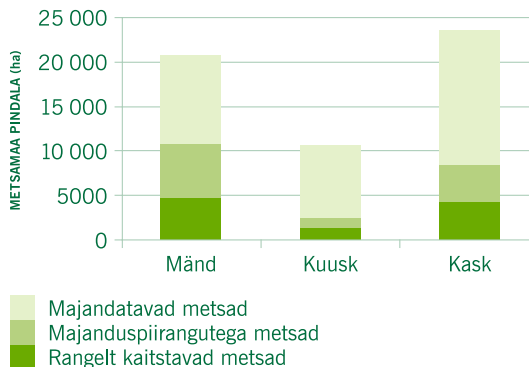
Tabel 2. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide ja majandamiskategooriate lõikes

Peapuuliik	Metsamaa pindala						
	Rangelt kaitstavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Majandatavad metsad		Kokku
	ha	%	ha	%	ha	%	ha
Mänd	4 702	22,7	6 031	29,1	9 974	48,2	20 707
Kuusk	1 367	12,8	1 159	10,9	8 148	76,3	10 674
Kask	4 277	18,1	4 154	17,6	15 227	64,4	23 658
Haab	301	22,2	163	12,0	889	65,7	1 353
Sanglepp	255	33,4	181	23,7	327	42,9	763
Hall lepp	98	23,2	70	16,5	255	60,3	423
Teised	181	55,7	54	16,6	90	27,7	325
Kokku	11 181	19,3	11 812	20,4	34 910	60,3	57 903

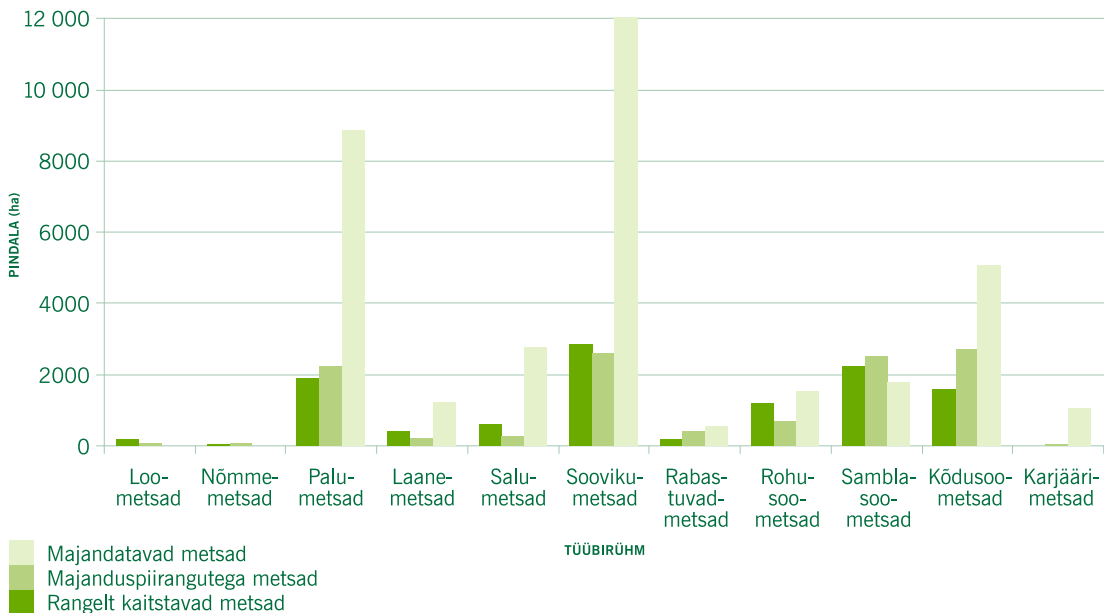
Vändra metskonna peamiste puuliikide jagunemist majandamiskategooriate lõikes iseloomustab joonis 4.

Vändra metskonnas on valdavad palu- ja soovikumetsad, mida ka kõige intensiivsemalt majandatakse. Suhteliselt palju on ka kõdusoometsi. Kõige rohkem on kaitse all samblasoo- ja rohusoometsasid. Joonisel 5 on välja toodud metsamaa pindala jagunemine metsakasvukoha tüübirühmade lõikes.

Joonis 4. Männikute, kuusikute ja kaasikute pindala jagunemine (ha)

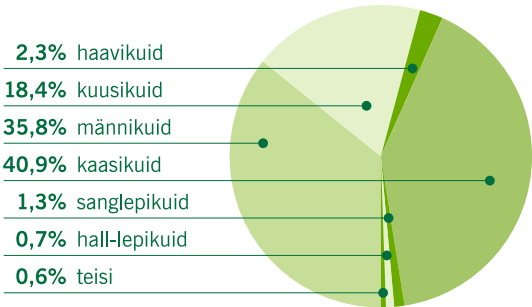
Joonis 5. Metsamaa pindala jagunemine metsakasvukoha tüübirühmade lõikes (ha)

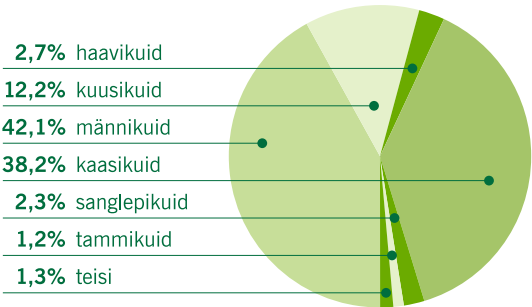
Vändra metaskonna metsamaa pindala peapuuliigilise jagunemise ülevaate majandamiskategooriate lõikes annab joonis 6. Peapuuliikidest on kõige suuremal pindalal esindatud kaasikud, järgnevad männikud ja kuusikud. Rangelt kaitstavate metsade hulgas kõige rohkem männikuid. Majanduspiirangutega metsades on suurim osakaal männikutel ja kaasikutel. Majandatavates metsades on enim kaasikuid, järgnevad männikud ja kuusikud.

Joonis 6. Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi

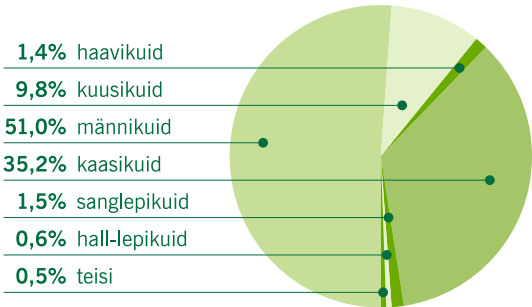
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi (%)

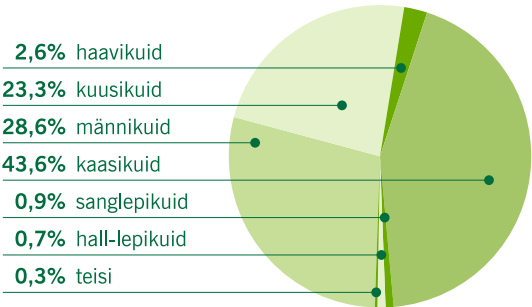
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades (%)

Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majanduspiirangutega metsades (%)

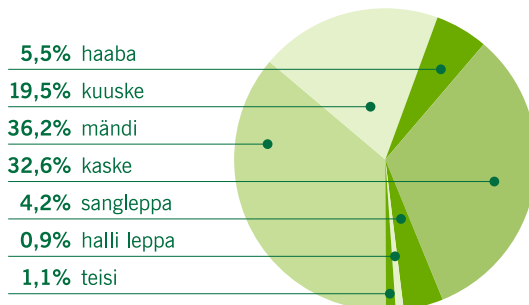
Metsamaa pindala jagunemine peapuuliikide järgi majandatavates metsades (%)

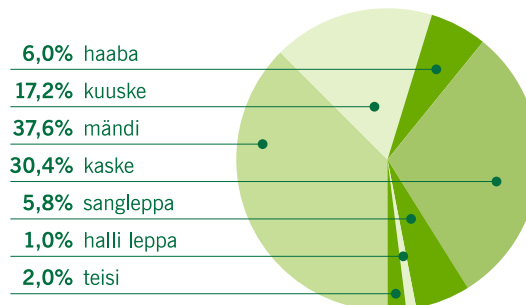
Vändra metaskonna metsade liigiline koosseis on mitmekesine, rohkesti kasvab segapuistused. Metsade liigilisest koosseisust puistute tagavara järgi annab ülevaate joonis 7.

Joonis 7. Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi (%)

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi (%)

Metsamaa tagavara jagunemine koosseisupuuliikide järgi rangelt kaitstavates metsades (%)

Vändra metaskonna metsade vanuseline jaotus on puuliigiti erinev. Kõigil järgnevatel vanuselise jagunemise graafikudel sisaldab vanuserühm 0–10 aastat ka lagedaid alasid, kus peapuuliiki arvestatakse kas endise või planeeritud peapuuliigi järgi. Samuti sisaldab see vanuserühm alasid, kus uuenemisprotsess on pooleli.

Männikutest jääb valdav osa vanusevahemikku 70–100 aastat. Küpsete männikute osakaal on majandatavates metsades 15%. Rangelt kaitstavates metsades on vanade metsade osakaal oluliselt suurem, küpsete männikute osakaal on siin 36%.

Ülevaate männikute vanuselisest jaotusest majandamiskategooriate lõikes annab joonis 8.

Joonis 8. Männikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

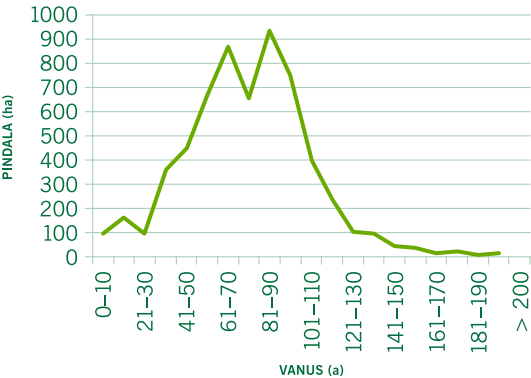
Männikute pindala vanuseline jagunemine

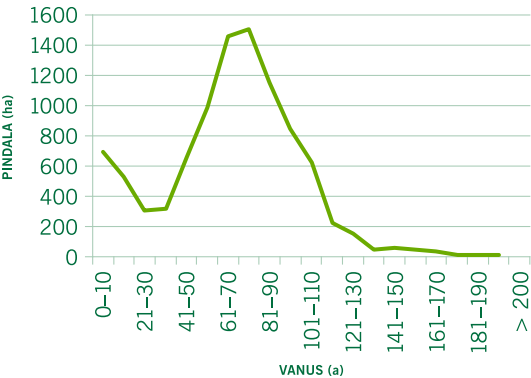
Männikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Männikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

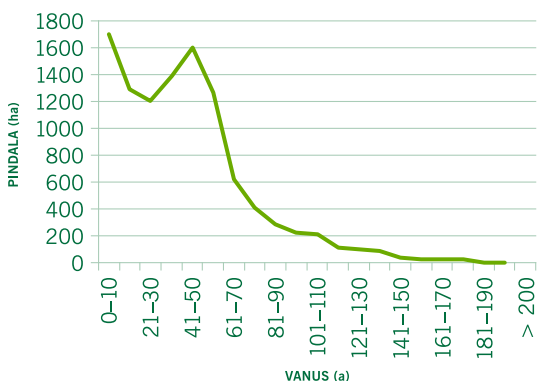
Männikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

Vändra metskonna kuusikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 9. Majandatavates kuusikutes on valdavalt 30–50 aastased metsad. Kõpseid kuusikuid on hetkel 4,5%, samas on kõpsete kuusikute pindala jõudsalt kasvamas. Rangelt kaitstavates metsades on kuusikute vanuseline jaotus hajus. Jooniselt näeme, et range kaitse alla on võetud palju keskealisi kuusikuid. Vanade kuusikute osakaal tervikuna on samuti kõrge, kõpseid kuusikuid on 41% metsamaa pindalast.

Joonis 9. Kuusikute pindala vanuseline jagunemine

Kuusikute pindala vanuseline jagunemine

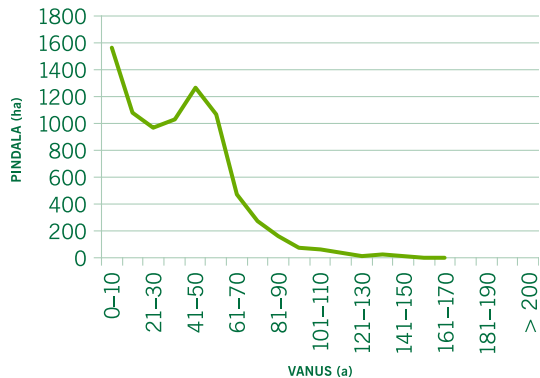
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine rangelt kaitstavates metsades

Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majanduspiirangutega metsades

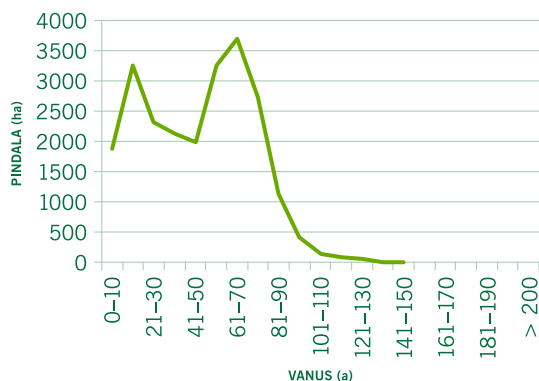
Kuusikute pindala vanuseline jagunemine majandatavates metsades

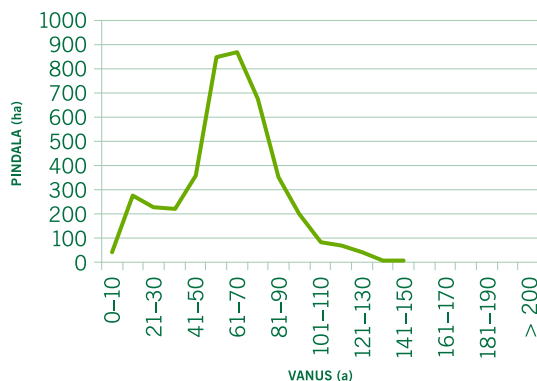
Vändra metstkonna kaasikute vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 10. Valmivate, 40–50 aastaste kaasikute vähenemine osakaal tuleneb aastakümnete tagusest metsakasvatuse orienteeritusest kuusele. Kunagi kuusega kultiveeritud metsad on täna valdavalt segametsad. Rangelte kaitstavates metsades on valdavad 50-aastased ja vanemad kaasikud, küpseid kaasikuid on siin 37% pindalast.

Joonis 10. Kaasikute pindala vanuseline jagunemine (ha)

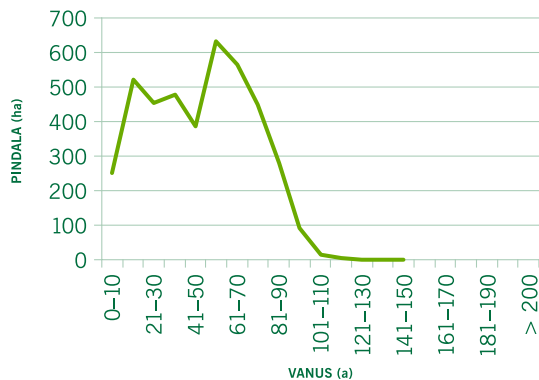
Kaasikute pindala vanuseline jagunemine

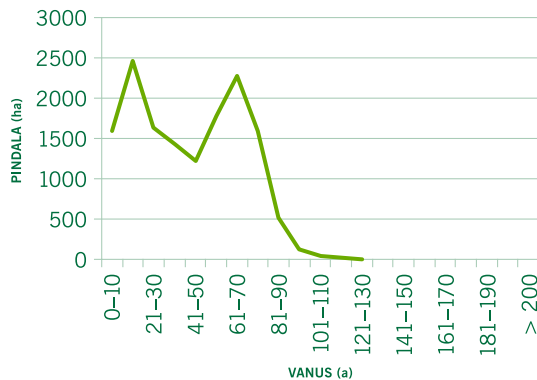
**Kaasikute pindala vanuseline jagunemine
rangelte kaitstavates metsades**

**Kaasikute pindala vanuseline jagunemine
majanduspiirangutega metsades**

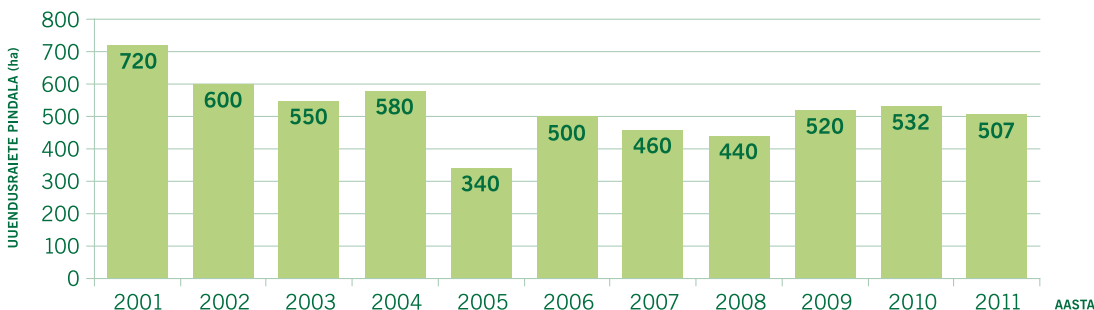
**Kaasikute pindala vanuseline jagunemine
majandatavates metsades**

1.3. Raied

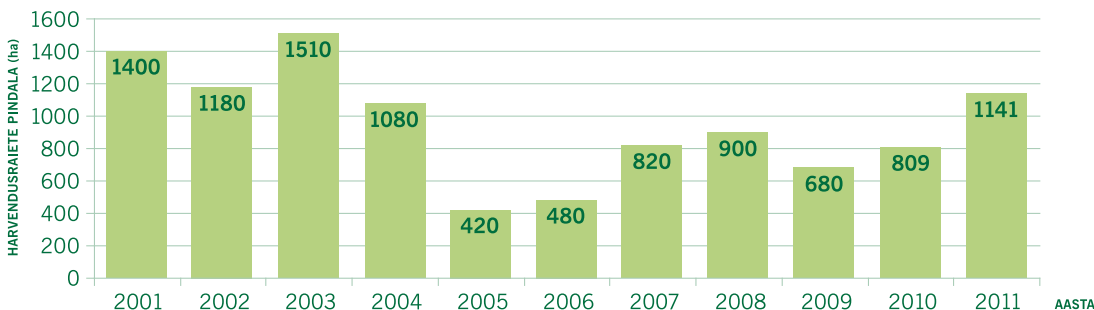
Vändra metskonna uuendusraiete pindala iseloomustab joonis 11. Möödunud kümnendil oli uuendusraiete pindala vahemikus 340–720 hektarit aastas. Viimasel kolmel aastal on uuendusraie pindala olnud stabiilselt 500 hektari piiril. Uuendusraiete maht on olnud vaadeldaval perioodil vähenev, mille põhjuseks on peamiselt majandatavate metsade osakaalu vähenemine. Väikseim uuendusraiete aastamaht 2005. aastal on seotud jaanuaritormi kahjustuste likvideerimisega, kui raied suunati ümber teistesse kahjustuspiirkonna metskondadesse.

Joonis 11. Uuendusraiete pindala (ha)

Harvendusraiete pindalast annab ülevaate joonis 12. Möödunud kümnendil on harvendusraiete pindala olnud aastate lõikes, väga erinev. Kuni 2008. aastani majandasid väikesed metskonnad erineva intensiivsusega oma hallatavaid metsi. 2005. aasta jaanuaritormi järgselt raiuti 2005. ja 2006. aastatel põhiliselt kahjustatud metsa sanitaarse seisukorra järgi sanitaarraie ja lageraie korras.

Joonis 12. Harvendusraiete pindala (ha)

Raiete mahtu tervikuna iseloomustab joonis 13. Sarnaselt uuendus- ja harvendusraiete pindalale on aastate lõikes kahanenud ka raiutud likviidse puidu maht. 2001. aastal oli see ca 240 000 tm, 2011. aastal 176 000 tm. Peamine põhjus mahu vähenemisel on olnud metsade kaitse alla võtmine.

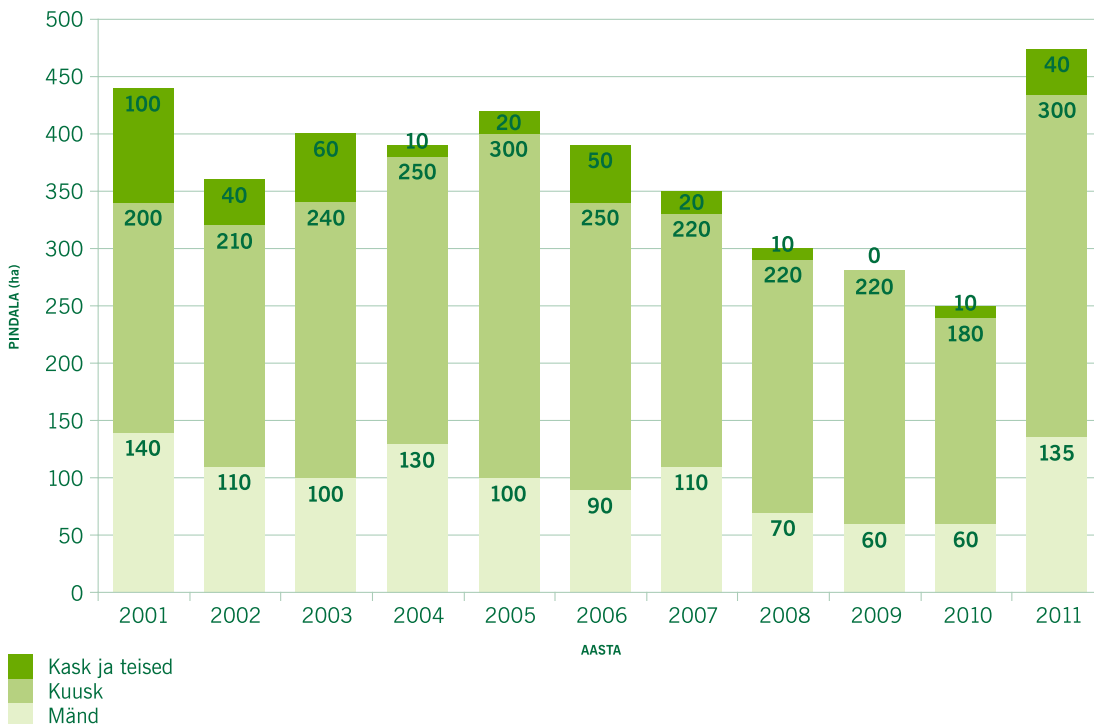
Joonis 13. Raiemaht kokku (tm)

1.4. Metsakasvatus

Vändra metskonna maadel RMK metsataimlaid ja seemlaid ei asu. Metsakultuuride rajamise mahust annab ülevaate joonis 14. Möödunud kümnendil on uut metsa kasvama pandud keskmiselt 370 hektarit aastas. Uut metsa on kultiveeritud valdavalt lageraiete raiesmikele. Valdavalt istutati kuuske, keskmiselt 235 hektarit aastas. Männi kultiveerimist teostati keskmiselt 100 hektarit aastas, valdavalt istutusena. Kaske istutati suuremas mahus möödunud kümnendi algusel, seda heinamaade ja ammendatud turbaväljade metsastamiseks.

Joonis 14. Metsakultuuride rajamine (ha)

Möödunud kümnendil Vändra metskonnas uuenenuks arvestatud pindalast annab ülevaate joonis 15. Metskonnas on uuenenud alasid metsaks ümber arvestatud keskmiselt 670 hektarit aastas.

Joonis 15. Uuenenuks arvestatud pindala (ha)

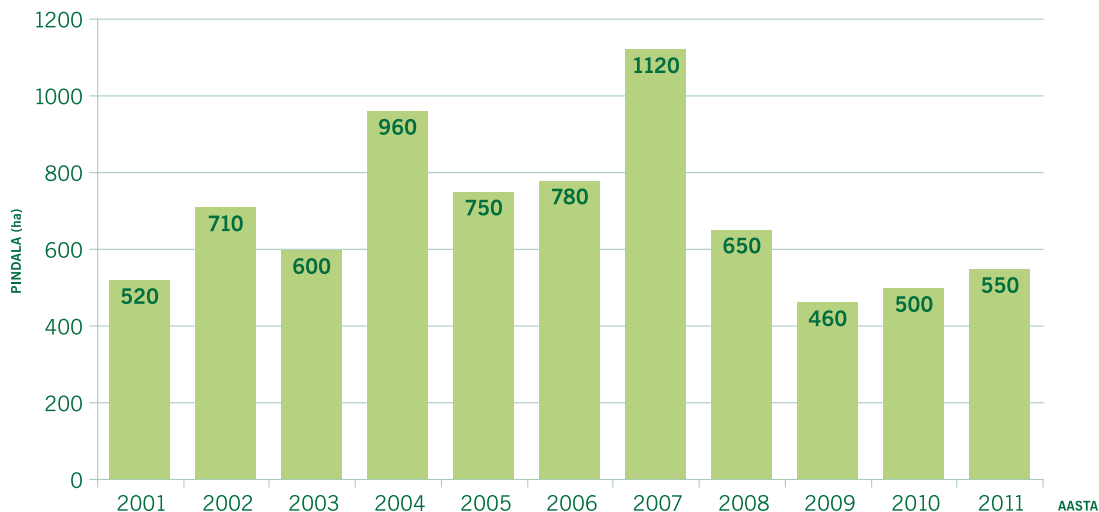

foto: KAUPPO KIKKAS

METSNIK AHTI UMBSAR METSAUENDUST MÖÖTMAS.

Noorendike hooldamise (valgustusraie) maht on seotud uuendusraiete mahuga, sellest lähtuva metsauuendamise mahuga ning kõike seda joonis 16 näitab.

Joonis 16. Noorendike hooldamise pindala (ha)

Vändra metskonna metsasid kahjustas 2005. aasta jaanuaritorm keskmisel määral, tormikahjustused oli võimalik likvideerida valdavalt sanitaarraietega. Metsapõlenguid esines 2008 aastal: 2 põlengut kogupindalaga 10 hektarit. Metsade prügireostus on aastate jooksul vähenenud, 2011. aastal likvideeriti riigimetsast 3,8 tonni prügi. Vändra metskonnas hinnati 2011. aastal uuenevatel aladel ulukikahjustusi kokku 15,8 hektarit, millest sõraliste kahjustusi 9,5 ja kopra poolt põhjustatud ülejutusi 6,3 hektarit.

1.5. Looduskaitse

Vändra metskond paikneb Vahe-Eesti metsavööndi edelaosas, kus leidub palju eriilmelisi ning liigirikkaid metsaalasid, mida liigestavad sood ja rabad.

Tabel 3. Kaitstavate loodusobjektide pindala (ha)

Kaitseala tsoneering	Metsamaa (ha)	Mittemetsamaa (ha)
Kaitsealad	9 185	19 054
sh sihtkaitsevöönd	7 962	17 755
sh piiranguvöönd	1 223	1 299
Püsielupaigad	5 095	1 303
sh sihtkaitsevöönd	2 638	1 265
sh piiranguvöönd	2 457	38
Hoiualad	4 399	9 366
Vääriselupaigad	1 176	7
Ranna- ja kaldakaitsevöönd	3 295	691
Uuendamata kaitsekorraga alad	119	131

foto: KALUPO KIKKAS

VÄÄRISELUPAIK MÄDARA JÕGI JA KALDAD, VÄNDRA METSANDIK.

Vändra metskonna looduskaitseks eripäraks võibki pidada rabade rohkust. Soomaa rahvusparki, Avaste, Taarikõnnu ja Nätsi-Võlla looduskaitseala üheks peamiseks kaitse-eesmärgiks on rabade kaitse. Metskonna maadel paiknevate kaitsealuste loodusobjektide tüübid ja arvud on esitatud tabelis 4.

Tabel 4. Kaitsealused objektid

Kaitstava loodusobjekti tüüp	Arv	Loend
Rahvuspark	1	Soomaa rahvuspark
Looduskaitseala	17	Avaste, Jäärumetsa, Karinõmme, Kergu, Kolga, Kuiaaru, Lindi, Madissaare, Mihkli, Naissoo, Nedrema, Nätsi-Võlla, Paadrema, Soo-otsa, Taarikõnnu, Vaiste, Ännikse
Maastikukaitseala (sh pargid)	9 (3)	Lihula, Mukri, Niidu, Saarjõe, Tuhi, Ura maastikukaitseala; Tori pastoraadi park, Tõstamaa mõisa park, Vana-Varbla mõisa park
Hoiuala	19	Audru poldri, Avaste, Kaisma, Kihnu, Kikepera, Lavassaare, Lindi, Mõrdama, Oese soo, Pärnu jõe, Pärnu lahe, Raespa, Reiu jõe, Tellissaare, Tuhi, Tõhela-Ermistu, Valgeranna, Väinamere, Ämmamäe
Üksikobjekt	5	Kihnu Liiva-aia kivi, Kilingi kuusk, Sohlu rändrahn, Soo-otsa rändrahn, Suur rändrahn
Püsielupaik	51	metsis (18), must-toonekurg (7), kõre (2), merikotkas (6), kaljukotkas (6), väike-konnakotkas (6), kanakull (3), kassikakk (1), kollane virvesamblik (1), eesti soojumikas (1)
Uuendamata kaitsekorraga ala	4	Koonga tammik, Kurgja Linnutaja talu maa-ala, Liigikaitseala (Tõstamaa), Virussaare rabasaar
Vääriselupaik (VEP)	224	
VEP tunnustega ala	268	

Riigimaal teostatakse praktilisi looduskaitsetöid, mis tulenevad kaitsekorralduskavadest, liigikaitse- ja ohjamiskavadest ning osaliselt ka kaitse-eeskirjadest. Vändra metskonna maadel asuvatest kaitsealadest ja püsielupaikadest on kehtivad kaitsekorralduskavad Avaste looduskaitsealal (2005–2014), Kolga looduskaitsealal (2007–2016) ja Soomaa rahvusparki (2012–2021).

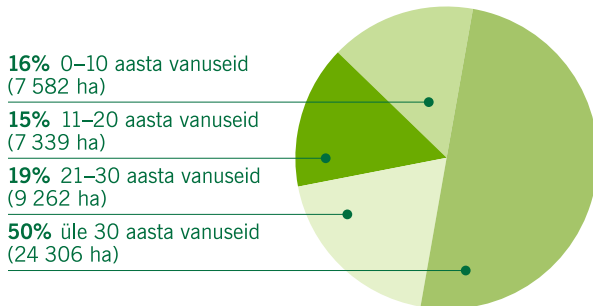
Metskonna maadel teostati 2011. aastal liigikaitse töid kahel objektil: Lavassaare kõre püsielupaiga hooldustööd 3,7 hektaril; Alu kõre püsielupaiga hooldustööd 1,0 hektaril.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks on sõlmitud pikaajalised maarendilepingud 422 hektaril. Rentnikud taastavad ja hooldavad poollooduslike kooslusi toetusmeetmete abil.

1.6. Metsaparandus

Vändra metskonna maadel asuvad metsakuivendussüsteemid paiknevad 61 objektil ja nende üldpindala on 48 489 hektarit. Kuivendatud on 84% metsamaa pindalast. Metsakuivendusobjektide vanuselisest jaotusest annab ülevaate joonis 17. Vanuseline jaotus on aktuaalne, selles on arvestatud objektide rekonstrueerimise aega.

Joonis 17. Metsakuivendusobjektide vanuseline jaotus

Vändra metskonnas on 69% metsakuivendussüsteemidest vananenud (vanus üle 30 aasta) või vananemas (vanus 21–30 aastat). Aastatel 2001–2011 rekonstrueeriti ja uuendati metsakuivendussüsteeme kokku 7582 hektarit.

foto: KAUPPO KIKKAS

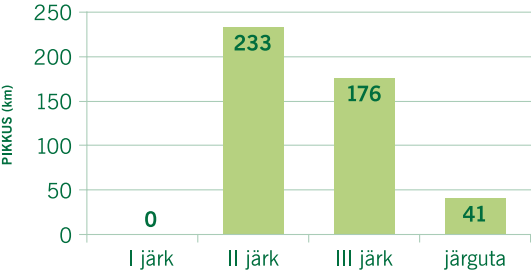
REKONSTRUEERITAV MAAPARANDUSOBJEKT MÖRDAMAL, VÄNDRA METSANDIK.

Vändra metstkonnas kasutatakse metsade majandamiseks teid hinnanguliselt 530 kilomeetri ulatuses. Nendest riigimetsa maadel asuvate metsateede olem on 450 km. Lepingute alusel kasutatavate erateelõikude olem on 2,53 kilomeetrit. Metsade majandamiseks kasutatava teedevõrgu tihedus on 0,90 km/100 hektari metsamaa kohta.

Vändra metstkonna metsateede jagunemist iseloomustab joonis 18. Kõrgema (II järk) järgu metsateede osa on metstkonna suurte metsamassiivide ja sellest tuleneva raimahtude kontsentreerituse tõttu väga kõrge, kokku 233 kilomeetrit. Kõrgema järguga metsateed moodustavad metsateede olemist 52%.

Joonis 18. Metsateede järgud

Metsateede jaotus järkudesse

Metsateede seisunditasemele vastavus 2011. aasta teede seisundi hindamise andmetel on esitatud tabelis 5.

Tabel 5. Metsateede seisund

Hinnatud teede pikkus	Vastab seisundi nõuetele		Mittevastavuse põhjused				Truubid/sillad
			Profiil	Võsa	Teekraavid	Roopad/ augud	
413 km	208 km	50%	115 km	38 km	69 km	92 km	2 tk

Möödunud kümnendil teostati Vändra metstkonnas kokku 113 kilomeetrit metsateede ehitus-, rekonstrueerimis- ja uuendustöid.

1.7. Puhkevõimalused

Riigimetsa rekreatiivse metsakasutus toimub loodusalade külastuskorralduskavadele tuginedes. Külastuskorralduskavaga määratakse loodusala ulatus ja rekreatiivseks metsakasutuseks sobivad alad tsoneeritakse vastavalt teenindus-, huvi- ja varutsoonideks. Külastuskorralduskavade koostamisel tuginetakse loodusaladel läbi viidud seiretele ja uuringutele ning vastava andmestu analüüsile. Loodusaladel viidi läbi külastusmahu seiret, külastajauuringuid, loodushoiuobjekti seiret ja külastuskoormuse uuringuid.

RMK külastuskorraldus: igaüheõigusel põhineva liikumissüsteemi loomine puhke- ja kaitsealadel ning elanikkonna loodusteadlikkuse ja -hoidlikkuse tõstmine teavitamise ja loodusharidus-tegevuse kaudu.

Loodusala: RMK põhimäärusega nimetatakse loodusaladeks nii RMK puhkealasid kui ka erinevaid kaitsealasid.

Loodushoiuobjekt/külastusobjekt: maastiku rekreatiivset kasutust hõlbustav, maastikku kaitsev ja kasutust suunav puhkemajanduslike ehitiste ja metsamööbli kogum, mis on dokumenteeritud ning vastab kehtestatud nõuetele.

Teenindustsoon moodustab loodusala raskuskeskme, siia koondatakse maastikku kõige enam kulutavad tegevused. Tsoonis asuvad puhke- või kaitseala loodushoiuobjektid ning põhiline osa looduses liikumise radadest.

Huvitsooni kuuluvad looduskaitse ja/või kultuuriloolise tähtsusega eksponeeritavad alad, mis omavad ka loodushariduslikku väärtust. Tsoonis suunatakse külastus loodusradadele.

Varutsooni eesmärgiks on moodustada sellised alad, mis kindlustavad ala terviklikkuse, samas on tulevikus võimalik vajaduse korral külastusala varutsooni arvelt laiendada.

Vändra metskonna territooriumile jäävad osaliselt 3 loodusala: Pärnumaa puhkeala, Sakala puhkeala ja Soomaa rahvuspark. Loodusalade majandamine on toimunud vastavalt Pärnu-Ikla puhkeala kasutuskorralduskavale (2006–2010), Sakala puhkeala kasutuskorralduskavale (2006–2010) ja Soomaa rahvusparki kaitsekorralduskava rahvusparki külastust käsitleva põhimõtetele. Vändra metskonna territooriumil osaliselt asuvate Pärnumaa (varem Pärnu-Ikla) puhkeala, Sakala puhkeala ja Soomaa rahvusparki teenindustsoonide kogupindala on 67 hektarit, huvitsoonide kogupindala 150 hektarit ja varutsoonide kogupindala 8 hektarit. Vändra metskonna territooriumile jääb ka RMK Varbla looduskeskus.

Pärnumaa puhkealadest ja objektidest annab ülevaate tabel 6. Vändra metskonna territooriumile jääb 8 objekti ning neist külastatavamad on Matsirand ja Valgerand mereäärse asukoha ning Tammiste metsarada linnalähedase asukoha tõttu. Sakala puhkeala objektidest jääb Vändra metskonna territooriumile 1 objekt, Sakala tee matkarada, mis on oluline oma kultuuriloolise tausta tõttu. Soomaa rahvusparki objektidest jääb Vändra metskonna territooriumile 4, millest külastavaim on Riisa õpperada.

Tabel 6. Puhkealad ja objektid

Puhkeala nimi	Objekti nimi	Vald
Sakala puhkeala	Sakala tee matkarada	Vändra vald
Soomaa rahvuspark	Riisa õpperada	Tori vald
Soomaa rahvuspark	Meiekose õpperada	Tori vald
Soomaa rahvuspark	Meiekose Tamme ja Saarte lõkkekohad	Tori vald
Pärnumaa puhkeala	Soontagana telkimisala	Koonga vald
Pärnumaa puhkeala	Soontagana metsaonn	Koonga vald
Pärnumaa puhkeala	Kolga õpperada	Varbla vald
Pärnumaa puhkeala	Kolga lõkkekoht	Varbla vald
Pärnumaa puhkeala	Lindi puhkekoht	Varbla vald
Pärnumaa puhkeala	Valgeranna puhkekoht	Audru vald
Pärnumaa puhkeala	Matsiranna telkimisala	Varbla vald
Pärnumaa puhkeala	Nedrema loodusrada, lõkkekoht	Koonga vald
Pärnumaa puhkeala	Tammiste metsarada, lõkkekoht	Sauga vald
Pärnumaa puhkeala	Varbla park	Varbla vald

2011. aastal loendati Pärnumaa puhkealale 84 000 külastust, Sakala puhkealale 21 000 külastust ja Soomaa rahvusparki 35 000 külastust.

1.8. Kultuurimälestised ja pärandkultuur

Riikliku kaitse all olevad kultuurimälestised liigitatakse järgmiselt: ajaloomälestised, kunstimälestised, arheoloogiamälestised, ehitismälestised, muinsuskaitsealad, tehnikamälestised, tööstusmälestised ja UNESCO maailmapärandi objektid. Kultuurimälestiste riiklikku registrisse kantud mälestisest annab ülevaate tabel 7.

Tabel 7. Kultuurimälestised

Mälestise tüüp	Mälestise nimetus
Ajaloomälestised	Illuste mõisa kalmistu, Kõpu kalmistu
Arheoloogia-mälestised	Ohvriallikas, ohvrikivi, linnus „Soontagana maalinn”, pelgupaik, Sindi-Lodja I kiviaja asulakoht, Sindi-Lodja II kiviaja asulakoht, Sindi-Lodja III kiviaja asulakoht, asulakoht

Lisaks riikliku kaitse all olevatele objektidele võib metskonna maadelt leida hulganisti lähemast ja kaugemast minevikust pärinevaid inimtegevuse jälgi, mille säilimine sõltub omanikuhoiust. Igal pärandkultuuriobjektil on rääkida oma lugu, mis väärib talletamist.

Aastatel 2010–2012 kaardistati metskonna maadel üle 240 huvitava ja piirkonnale iseloomuliku pärandkultuuriobjekti, millest annab ülevaate tabel 8. Pärnumaal inventeeritud pärandkultuuriobjektid on välja antud ka eraldi raamatuna „Pärnumaa pärandkultuurist”.

Tabel 8. Inventeeritud pärandkultuuriobjektide jaotumine

Objekti tüüp	Objektide arv
Vanad kohanimed	36
Metsateed	25
Metsavahikohad	19
Piirimärgid	12
Turbavõtukohad	11
Taliteed	10
Talukohad	8
Vanad geodeetilised märgid	6
Raudteerajatised	6
Puisniidud	6
Muud (55 eri tüüpi)	105
Kokku	244

foto: KAUPO KIKKAS

KULTUURIMÄLESTISTE JA PÄRANDKULTUURIOBJEKTIDEGA ARVESTATAKSE METSAMAJANDUSLIKE TÖÖDE KAVANDAMISEL JA TEOSTAMISEL. PILDIL „VANAKURADI TOOL”. PÄRNAMETSA, SOOMAA RAHVUSPARK.

1.9. Jahindus

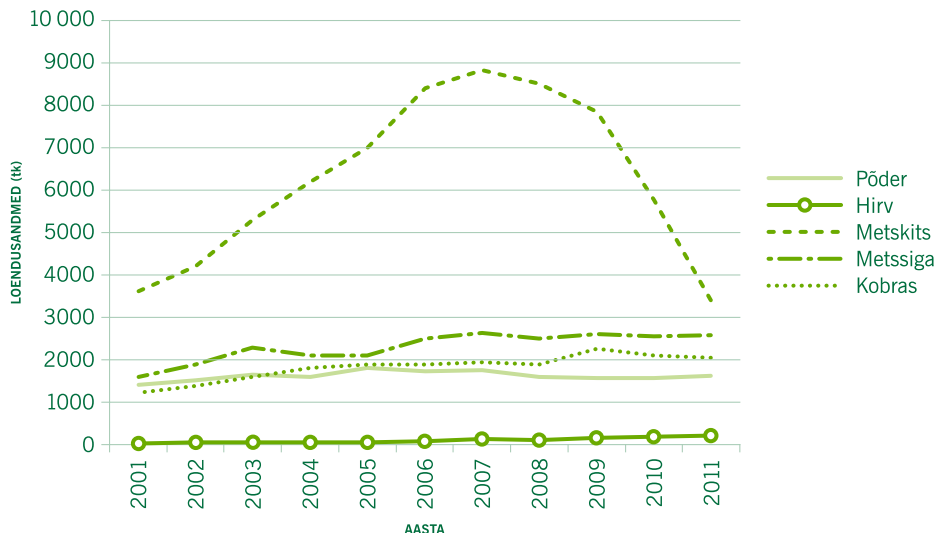
Riigimets on antud jahinduslikku kasutusse vastavalt jahipiirkonna kasutusõiguse loale. Jahipiirkondadega on sõlmitud riigimaa jahimaana kasutamise võimaluste ja jahipidamise tingimuste lepingud.

Vändra metskonna territooriumil asub 27 jahipiirkonda, millest 2 on RMK kasutuses. Kokku on metskonna territooriumil jahipidamiseks kasutusse antud 83 000 hektarit riigimaad.

Jahipiirkonna kasutaja on kohustatud hoidma oma jahipiirkonnas jahiulukite arvukust lubatud piirides. Jahiulukite maksimaalne lubatud arvukus on jahiulukite arv, mille ületamine võib põhjustada olulisi jahiulukikahjustusi, minimaalne lubatud arvukus on selline jahiulukite arv, millest väiksem seab jahiulukiliigi asurkonna säilimise ohtu.

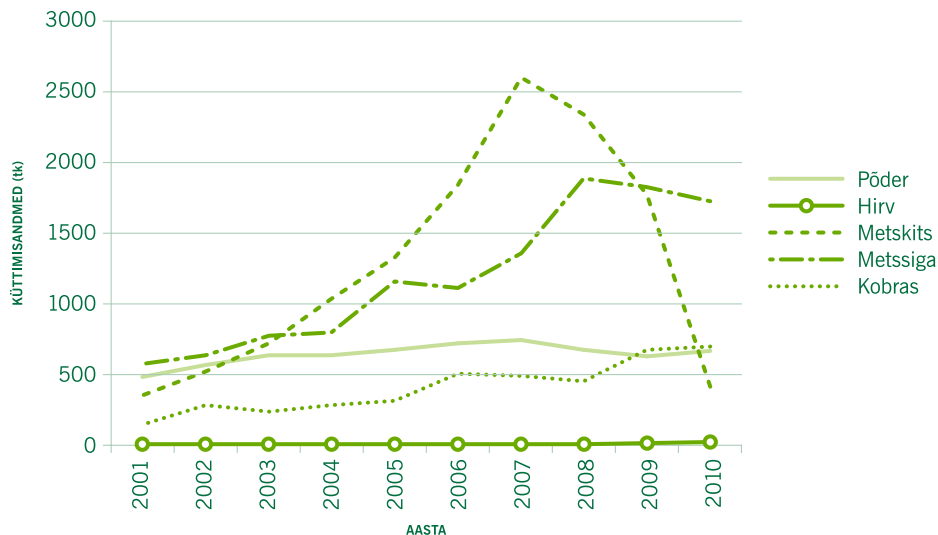
Pärnumaa sõraliste ning kobraste loendusandmetest annab ülevaate joonis 19. Sõraliste ning kopra loendusandmetest näeme, et aastatel 2001–2011 on ulukite arvukuses toimunud olulisi muutusi. Pärast 2009/2010 ja 2010/2011 raskeid talvesid on metskitsede arvukus vähenenud peaaegu kolmekordselt. Põdra ja kopra arvukus on püsinud stabiilne, kuid metsakasvatuse seisukohalt võib seda pidada teatud piirkondades liialt suureks. Samuti võib ohumärgiks pidada hirve arvukuse jätkuvat kasvu.

Joonis 19. Pärnumaa sõraliste ning kopra loendusandmed

Pärnumaa sõraliste ning kopra küttemisandmetest annab ülevaate joonis 20. Vaadeldaval perioodil on metskitse kütmine kahanenud enam kui 5 korda. Sõraliste küttemise kahanev trend tervikuna on tingitud kindlasti rasketest talvedest kui ka kasvavast suurkiskjate arvukusest. Oluline on märkida, et hirve ning kopra kütmine on suurenenud viimastel aastatel.

Joonis 20. Pärnumaa sõraliste ning kopra kütmine

Pärnumaa suurkiskjate osas vaatleme ainult küttemisandmeid, kuna nende ulukiliikide loendamine on oluliselt komplitseeritud. Suurkiskjate küttemisliimiidid määratakse Keskkonnaameti hinnangute alusel. Hundi ja ilvese mõnevõrra väiksem kütmine vahepealsel perioodil on kindlasti tingitud ka halvematest lumeoludest, kuid samuti väiksemast arvukusest. Oluline on ka märkida, et Pärnumaal on suurkiskjate küttemisel olulised piirangud ning osas jahipiirkondades on nende kütmine keelatud.

Joonis 21. Pärnumaa suurkiskjate küttemisandmed

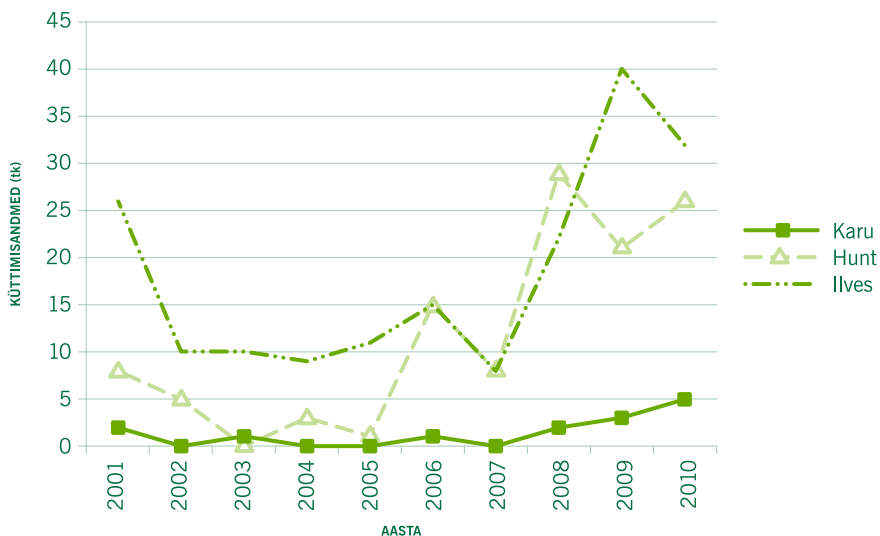

foto: KAUPPO KIKKAS

2009. AASTAL HARVENDATUD KAASIK. TOSSOJA, TAALI METSANDIK.

METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

foto: KAUPPO KIKKAS

AMMENDUNUD FREESTURBAVÄLJAD MÖRDAMAL, VÄNDRA METSANDIK.

2. METSA MAJANDAMIST MÕJUTAVAD PLANEERINGUD JA TARISTU

Vändra metaskonna hallatavad maad jagunevad neljateistkümne valla vahel. Kohaliku omavalitsuse peamiseks pikaajalise kavandamise vahendiks on üldplaneering ja teemaplaneeringud. Planeeringute eesmärk on tagada võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajadusi ja huvisid arvestavad tingimused säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu kujundamiseks, ruumiliseks planeerimiseks, maakasutuseks ning ehitamiseks.

Selleks, et riigimetsade majandaja ja kohalike omavalitsuste pikaajalised arenguplaanid kulgeks kooskõlas, on tabelis 9 toodud loetelu omavalitsuste poolt kehtestatud või eelnõu staatuses olevatest üldplaneeringutest.

Tabel 9. Kohalike omavalitsuste üldplaneeringud

Planeeringu nimetus	Staatus	
	Kehtiv	Eelnõu
Are valla üldplaneering	29.12.2009	
Audru valla üldplaneering	13.05.2010	
Halinga valla üldplaneering	19.09.1998	
Kihnu valla üldplaneering		26.11.2004
Koonga valla üldplaneering		25.03.2010
Lavassaare valla üldplaneering	15.12.2011	
Paikuse valla üldplaneering	15.06.2009	
Saarde valla üldplaneering	30.01.2008	
Sauga valla üldplaneering	22.11.2011	
Surju valla üldplaneering	17.07.2002	
Tori valla üldplaneering	29.12.2009	
Tõstamaa valla üldplaneering	07.03.2008	
Varbla valla üldplaneering		17.03.2010
Vändra valla üldplaneering	21.09.2010	

Üldplaneeringute menetlemise käigus metsade majandamisele olulisi piiranguid ei kehtestatud. Menetluste käigus on mõningatel juhtudel (Tõstamaa vald) juhitud tähelepanu metsaseadusele mittevastavate piirangute (lageraiete keelamine, valikraiete kohustuse panemine) kehtestamise soovidele. Kehtivad üldplaneeringud vastavad metsaseaduse nõuetele.

Pärnu maakonna Tuuleparkide teemaplaneeringu menetlemise käigus on Vändra metskond pakutud RMK poolt välja kaks piirkonda. Need on Tootsi-Suursoo ja Lavassaare ammendatud turbamaardlad. Viimane muudatus planeeringus on tehtud 09.01.2012. Hetkel on planeering alles menetlemisel.

Vändra metskonna maadel kulgeb arvukalt elektriliine, millest annab ülevaate tabel 10. Elektriliinide kaitsetsoonides tuleb metsa majandamisel arvestada mitmete piirangutega. Elektripaigaldise kaitsevöönd on elektripaigaldist ümbritsev maa-ala, kus kehtivad ohutuse tagamiseks kasutuspiirangud. Elektripaigaldise omaniku loata on kaitsevööndis puude langetamine ja metsamasinatega sõitmine keelatud.

Tabel 10. Elektriliinid

Elektriliin/pinge (kV)	Elektriliinide pikkus (km)	Elektriliini kaitsevööndisse jääva metsamaa pindala (ha)
Madalpinge liinid (6–20)	39	41
Keskpinge liinid (35)	27	107
Kõrgepinge liinid (220–330)	5	192

Riigimaanteedest ja raudteedest annab ülevaate tabel 11. Raudteekaitsevöönd on raudtee siht-otstarbelise toimimise ja häireteta raudteeliikluse tagamiseks ning raudteelt lähtuvate kahjulike mõjude vähendamiseks ettenähtud maa-ala. Tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks ja liiklusohutuse tagamiseks rajatakse tee äärde kaitsevöönd. Tee- ning raudtee kaitsevööndites on ilma infrastruktuuri omaniku loata metsaraie keelatud.

Tabel 11. Riigimaanteed ning raudteed

Rajatis	Rajatise kaitsevööndisse jääva riigimetsamaa pindala (ha)
Riigimaantee	676
Raudtee	117

foto: KAUPPO KIKKAS

TOSSOJA TEE SOOMAA RAHVUSPARGI PIIRIL. VASAKUL RAHVUSPARK, PAREMAL MAJANDATAV KAASIK.

METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus	36
3.2. Metsakasvatus	37
3.3. Looduskaitse	42
3.4. Metsaparandus	44
3.5. Puhkevõimalused	46
3.6. Jahindus	47
3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused	48
3.8. Aastane puidukasutuse maht	57
3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele	58
3.10. Metsamajanduslik tööhõive	59

foto: KALUPO KIKKAS

METSNIK AHTI UMBSAR MÕÖTMAS 21-AASTAST KAASIKUT PÄRAST VALGUSTUSRAIET, AUDRU METSANDIK.

3. METSA MAJANDAMINE AASTANI 2021

3.1. Maakasutus

Maareformi lõpetamiseks vormistab RMK reformimata maad riigi omandisse. Ettepanek riigi omandisse vormistamiseks on reformimata maaüksustele tehtud järgmistel juhtudel: maatükk on riigimetsamassiivi sees või piirneb sellega vahetult; maatükk on küll lahustükk, kuid on siiski metsamajandamiseks sobiva suurusega; maatükil on looduskaitsepiirangud. Lähiaastatel prognoosime Vändra metskonna pindala suurenemist 15 000 hektari võrra.

Põllu- ja rohumaa inventuuri tulemustest lähtuvalt pakume rendile põllumajanduslikuks kasutuseks 2,6 hektarit rohumaa, mis asub Halinga vallas. Pakutavate rendilepingute pikkuseks 7 aastat.

Samuti kavatseme metsastada põllu- ja rohumaid, mis piirnevad riigimetsaga ja kus metsa kasvatamine on otstarbekas. Vändra metskonnas on lähiaastatel plaanis metsastada 26 hektarit põllu- ja rohumaid, mis asuvad peamiselt Vändra ja Audru valdades.

Vändra metskonna territooriumil on ammendatud Tootsi-Suursoo turbaala, millest 160 hektarile on antud soovitus see metsastada. Metsastamine on võimalik pärast kuivendussüsteemi rekonstrueerimist, millega on alustatud. Teise etapina kavandame ammendatud turbaala väetamist puutuhaga, mis peaks tagama ala loodusliku uuenemise.

Poollooduslike koosluste hooldamiseks renditakse maad keskkonnaameti poolt esitatavates aastamahtudes. Rendilepingute pikkuseks on 7 aastat.

Riigimetsa kasutamine riigikaitse eesmärgideks, väljaspool kaitsevöö harjutusväljasid, toimub metskonna ja kaitsevöö vaheliste lepingute alusel.

Terviseradade, õpperadade, loodusradade jms rajamiseks riigimetsa ootab RMK põhjendatud taotlusi, milles viidatakse tegevuse kestlikkusele. Riigivaraseadusest ja metsaseadusest tulenevalt saab rendile anda põhitegevuseks (metsakasvatuseks) hetkel mittevajalikku maad ja tasu eest (rent ja maamaks).

Riigimaale esitatavaid tehnoarajatiste (mastid, liinid, trassid) püstitamise taotlusi menetletakse kooskõlas RMK metsakasvatuse huvidega. Tehnovõrkusid, mis rajatakse avalikest huvidest lähtuvalt, talutakse riigimaal tasuta.

Riigimaal toimuvaid ühekordseid üritusi kooskõlastatakse lepingutega, milles fikseeritakse poolte õigused, kohustused ja tähtajad. Juhul, kui üritus korraldatakse äri eesmärkidel ja sellega piiratakse igaühe õigust riigimetsas, küsitakse ürituse läbiviimise eest tasu.

Maastikusõidukitele on loodud sobiv ala Vändra vallas.

3.2. Metsakasvatus

Metsauuendamist vajavate ja uuenevate alade üle peetakse arvestust metsauuendusfondis. Vändra metskonna metsauuendusfondis oli seisuga 31.12.2011 uuendusalasid 2250 hektarit, mis on esitatud tabelis 12. Neist 1280 hektarit on uuenevaid raiesmikke ja 970 hektarit uuendamisele kavandatud raiesmikke, kus hetkel on tööd veel teostamata.

Tabel 12. Metsauuendusfondi jagunemine (ha)

Metsauuendusfondi jagunemine	Peapuuliik					Kokku
	Mänd	Kask	Kuusk	Sanglepp	Haab	
Uuenevad raiesmikumid	283	293	700	3	1	1 280
Uuendamisele kavandatud raiesmikumid	200	430	335	3	2	970
Kokku	483	723	1 035	6	3	2 250

foto: KALUPO KIKKAS

NELJATUULE KAASIK, KILINGI METSANDIK.

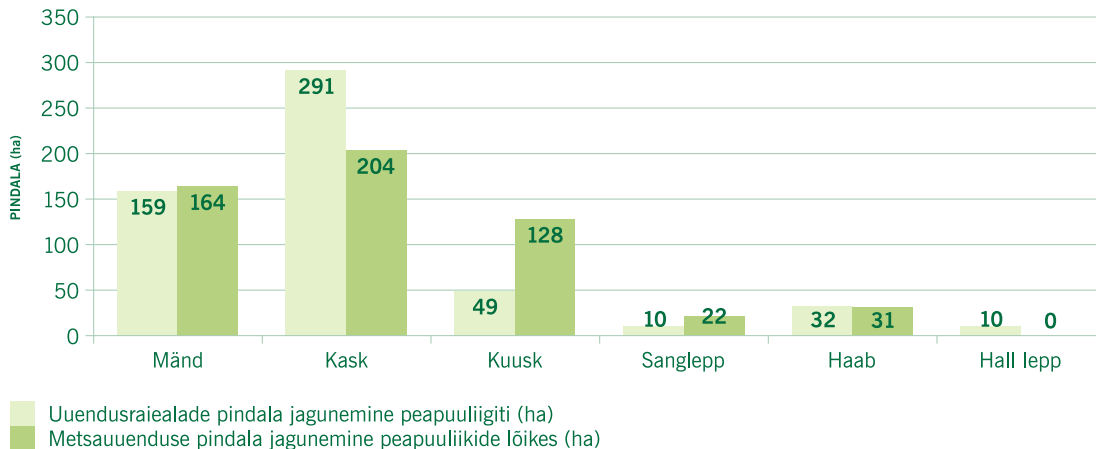
Vändra metskonna uuendusraie keskmine maht on 500 hektarit aastas. Lähtuvalt kasvutingimustest kavandatakse raiesmikele uuendatav peapuuliik, jälgides raiealade kasvukohatüüpidesse jagunemist peapuuliigiti. Tabelis 13 on välja toodud aastas keskmiselt raiutavate alade peapuuliigiline jaotus ja kasvukohtades tehtavad peapuuliigilised valikud metsa uuendamisel.

Tabel 13. Uuendusraiealade jagunemine ja peapuuliigi valik metsauuendamiseks kasvukohatüüpide lõikes (%)

Kasvukohatüüp	Uuendusraiealade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes						Metsauuendusvalade jagunemine peapuuliikide ja kasvukohatüüpide lõikes				
	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab	hall lepp	mänd	kask	kuusk	sang-lepp	haab
naadi	1	77	7		13	2		50	30		20
jänesekapsa-mustika	33	46	13		8		40	20	40		
angervaksa	2	74	6	3	10	5		60	20	10	10
kõdusoo	46	46	6	1		1	40	30	30		
jänesekapsa	38	34	24		3	1	30	20	50		
mustika	70	14	14		2		90		10		
sinilille	48	18	25		7	2	20	10	70		
pohla	98	2					100				
jänesekapsa-pohla	82	18					90		10		
siirdesoo	82	18					80	20			
karusambla-mustika	67	10	21		2		90		10		
sõnajala		68	9	23				70		20	10
tarna-angervaksa	10	74	10	4		2	10	70		10	10
madalsoo	10	86		4				80		10	10
sinika	92	4	4				100				
tarna	15	72	9	2	2		10	90			
lodu	1	67		32				50		50	
karusambla	88	12					90	10			
raba	98	2					100				
kastikuloo	96					4	80		20		
osja	25	67	8					100			
KOKKU aasta keskmine	29	52	9	2	6	2	30	38	23	4	5

Perspektiivse võrdluse raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide osas annab joonis 22. Raiesmike uuendamise tulemusel võrreldes raiutavaga säilitatakse männikute osakaalu ja suurendatakse kuusikute osakaalu. Kaasikuid eelistame selleks sobivates kasvukohtades ja haaba säilitame kohtades, kus seda on võimalik ulukikahjustusi vältides võimalik teha.

Joonis 22. Raiutavate peapuuliikide ja uuendatavate peapuuliikide võrdlus (ha)

Lähtuvalt kasvukohatüüpidest, metsauuendamiseks peapuuliigi ja uuendamisviisi valikust, on prognoositavad järgmised keskmised aastamahud: metsaistutus 260 hektarit, metsakülv 20 hektarit ning looduslikule uuenemisele jätmine 220 hektarit. Metsauuenduse peapuuliigi taimede kasvutingimuste parandamiseks tehtava metsauuenduse keskmiseks hooldamise mahuks on hinnanguliselt 1100 hektarit aastas. Esimesel või teisel aastal hukkunud taimede asemele istutatakse järgmisel aastal täiendavalt peapuuliigi taimi, et tagada piisav algtihedus noorendikuetappi jõudmisel. Täiendamisvajadus on keskmiselt 100 hektaril aastas.

Metsakultuuride rajamisel rakendatakse metsa majandamise eeskirjas kehtestatud minimaalsest nõudest kõrgemat algtihedust, et tagada kvaliteetsete ja kahjustustele vastupidavamate noorendike kasvatamine. Männi istutamise algtiheduseks on 3500 tk/ha ning kuuse ja kase algtiheduseks 2000 tk/ha. Vändra metaskonnas prognoositav keskmine taimede vajadus aastas on: 465 000 männitaimet, 255 000 kuusetaimet ning 55 000 kasetaimet.

Vändra metaskonna raiesmikud on seni uuenenud keskmiselt 4,4 aastaga: männiga 5,4 aastaga; kuusega 4,3 aastaga; kase- ja sanglepaga 4,1 aastaga ning haavaga 3,1 aastaga.

Metsauuendusala 1% (28 ha) on raskete kasvutingimuste tõttu üle 7 aasta uuenemata. Metsauuendamisvõtete täiendavat rakendamist on kavandatud nendest aladest 4 hektarile.

Uuendusala metsaks ümberarvestamisel taotletakse kvaliteetseid ja kahjustustele vastupidavaid noorendikke. Noorendikud grupeeritakse kvaliteedi alusel järgmiselt:

- Hästi uuenenuks loetakse noorendikud, kui peapuuliigi taimede arv hektaril on männi-noorendikel vähemalt 1750 tk/ha, kuusenoorendikel vähemalt 1300 tk/ha, kasenoorendikel vähemalt 1950 tk/ha.
- Rahuldavalt uuenenuks loetakse noorendikud, kui peapuuliigi taimede arv vastab metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigiga metsaks arvestamise nõudele. Mändi on vähemalt 1500 tk/ha, kuuske 1100 tk/ha, kaske 1500 tk/ha.
- Minimaalselt uuenenuks loetakse noorendikud, kui peapuuliigi taimede arv ei vasta metsa majandamise eeskirja minimaalse puuliigina metsaks arvestamise nõudele, ning ümberarvestamine toimub mitme puuliigi valemi alusel.

Vändra metskonna keskmine noorendike hooldamise vajadus on 1100 hektarit aastas. Maade lisandumisega võib noorendike hoolduse maht mõnevõrra suurened. Maht on kalkuleeritud lähtuvalt noorendiku arenguklassis olevate puistute mahu ja kasvukohatüüpidesse jagunemisest. Kasvukohatüübi kasvutingimustest ja noorendiku peapuuliigist lähtuvalt on määratud hooldamiste korduste arv noorendiku arenguklassi vältel.

Järgides RMK valgustusraiate kvaliteedinõudeid, tagatakse:

- Kasvukohale parima koosseisuga ning tüveomadustega puistute kasvatamine.
- Noorendike kiire kasvatamine latimetsaks, tootlikumad ning kahjustustele vastupidavamad tulevikupuistud.
- Puistu optimaalne tihedus harvendusraieks ja puude omavaheline ühtlane vahekaugus, mis võimaldab harvendusraiel kasutada masinraie tehnoloogiat.

Viimase noorendike hoolduse järgselt peetakse sobivaks järgmise tihedusega noorendikke: männikud 3000 tk/ha; kuusikud 2000 tk/ha; kaasikud 2000 tk/ha; haavikud 1500 tk/ha; sanglepikud 2500 tk/ha.

Keskealiste puistute kasvutingimuste parandamiseks teostakse harvendusraiet.

Harvendusraiet on vaja teha viljakates ja keskmise viljakusega üldjuhul 30–80-aastastes männikutes, 30–60-aastastes kuusikutes, 25–45-aastastes haavikutes ja 25–55-aastastes teiste lehtpuude puistutes, mille täius on 80 või suurem. Harvendusraieid kavandatakse kolmeaastaste perioodide kaupa, lisades iga aasta juurde ühe aasta mahu. Kiirelt kavandatakse raiele kõrge täiusega ($T \geq 100$) puistud, kuna puistu kõrge tihedus vähendab puude elusvõra pikkust ning halvendab puude kasvutingimusi. Keskmiseks harvendusraiate vajaduseks hinnatakse 515 hektarit aastas. Tabel 14 kirjeldab harvendusraiate potentsiaalset aastamahtu olemasolevate metsainventeerimisandmete põhjal. Seoses maade lisandumisega prognoositakse harvendusraiate vajaduse mõningast suurenemist.

Tabel 14. Harvendusraiate potentsiaalne aastamaht (seisuga 31.03.2012)

Peapuuliik	Aastane raiemaht	
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	139	8 070
Kuusk	142	7 094
Kask	219	10 460
Haab	1	85
Sanglepp	14	804
Kokku	515	26 513

Sanitaarraiate teostamise eesmärgiks on eemaldada metsast nakkusallikaks olevad või kahjurit paljunemist soodustavad puud, samuti raiuda puidu kasutamisel ohuallikaks mitteolevad surevad või surnud puud, juhul kui see ei ohusta bioloogilist mitmekesisust. Üldjuhul kavandatakse ja teostatakse sanitaarraiet juhul, kui väljaraie vajadus on suurem kui 10 tm/ha. Väandra metstkonna hinnanguline sanitaarraiate vajadus on 3000 tm aastas.

Raiete teostamisel kevad-suvisel perioodil (15.04–15.06) rakendatakse tööde teostamise strateegiat, et oleks tagatud linnustiku ning loomastiku kaitse tundlikul pesitsus- ja poegimis-perioodil, metsamuldade vee- ja toiterežiimi kaitse ning minimeeritud seenhaiguste levikuohu.

Metsakaitseliste tööde läbiviimise eesmärgiks on metsa tervisliku seisundi halvenemise vältimine ennetavate abinõude rakendamise kaudu. Metsakaitseline tegevus seisneb ka selliste metsakasvatustlike võtete rakendamises, mis tagavad metsade hea seisundi ja keskkonna saastatuse vähenemise.

Männikärsaka tõrjet mürkkeemikaalidega kasutatakse metsas üksnes alternatiivsete võimaluste puudumisel ja olulise kahjustuse korral. Männikärsaka kahjustusohu vähendamiseks töödeldakse taimed kemikaaliga taimlas.

Keskkonnaministri määrusega „Nõuded tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise ning tuletõkestus-riba ja -vööndi kohta” on fikseeritud järgmine põhimõte: metsa tuleohtlikkust hindab omanik ja määrab selle põhjal tuletõkestusribade ja -vööndite rajamise vajalikkuse. Väandra metstkonna tuleohtlikud alad, tuletõkestusribade ja -vööndite rajamine ning hooldamine on määratletud metsaüleva käskkirjaga. Väandra metstkonnas teostatakse aastas 25 kilomeetrit tuletõkestus-ribade hooldamist Varbla, Audru, Taali ja Väandra metsandikes.

Vändra metstkonna territooriumil peetakse vajalikuks 97 tuletõrje veevõtukoha olemasolu. Nendest 26 korrastati 2011. aastal ning 2012. aasta tööplaanis on veel 8 veevõtukoha uuendamine. Kõik veevõtukohad on metsas tähistatud siltidega, millel on määratletud veevõtukoha hinnanguline mahutavus. Järgnevatel aastatel hooldatakse veevõtukohtasid süstemaatiliselt.

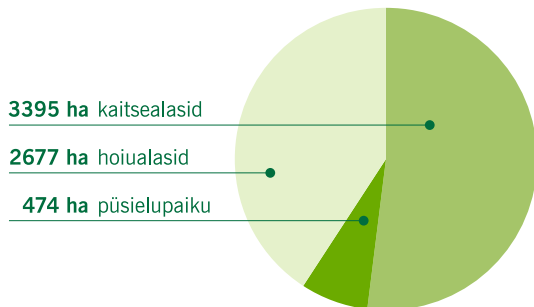
Koostöö Päästeametiga metsatulekahjude korral toimub hädaolukordade lahendamise plaani alusel. Iga omavalitsuse territooriumil on määratud üks metstkonna töötaja, kelle telefon on tuleohtlikul ajal ööpäev läbi sisselülitatud. RMK tagab: päästeasutusele riigimetsas metsakustutustööde juhtimiseks vajalike metsamajanduskava planšettide, puistuplaanide ning kaartide olemasolu paberkandjal või elektrooniliselt; täpsustab päästeasutusele võimalusel metsatulekahju asukoha, edastab kogutud andmed päästeasutusele ning määrab riigimetsas hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuri enda esindaja; edastab igal-aastal informatsiooni veevõtukohtade ja kontaktisikute kohta; nõustab ja abistab muul viisil päästeasutust metsakustutustööde teostamisel riigimetsas.

3.3. Looduskaitse

Keskkonnaregistri andmetel kavandatakse Vändra metstkonna maadele uusi kaitse- ja hoiualasid ning püsielupaiku kogupindalal 6546 hektarit, mille jagunemisest annab ülevaate joonis 23. Kavandatavatest kaitsealadest suure osa moodustavad sooelupaigad.

Lisaks moodustab metstkonna maadest 279 hektarit nn vari-Natura ala, kus puudub seadusest tulenev majandamise piirang. Nendel aladel on vaja täpsustada, kas kaitseväärtused on ka tegelikult olemas. Sõltuvalt inventuuri tulemustest, võidakse ka nendel aladel moodustada uusi kaitsealasid. RMK on võtnud vabatahtliku kohustuse hoiduda nendel aladel majandustegevusest.

Joonis 23. Kavandatavate kaitsealade pindala (ha)

Vääriselupaigad on majandatavas metsas asuvad ja kaitset väärivad alad. RMK hoiab ja kaitseb hea tahte põhimõttel ka kaitsealade piiranguvööndites asuvaid vääriselupaiku, mida ametlikult ei loeta vääriselupaikadeks. Lisanduvate maade metsakorraldusliku inventeerimise käigus hinnatakse loodusväärtuste olemasolu ja korraldatakse vajadusel vääriselupaikade kaitse alla võtmine. Samuti hinnatakse ja korrastatakse vääriselupaikade andmekogu iga-aastaste metsainventeerimiste käigus.

Lähiaastatel koostatakse Vändra metstkonna maadele jäävatele kaitse- ja hoiualadele 22 uut kaitsekorralduskava, millest annab ülevaate tabel 15. Kaitsekorralduskavades kirjeldatakse kaitseväärtuste säilimiseks ja kaitse-eesmärgi saavutamiseks vajalike looduskaitsetööde mahtu.

Tabel 15. Kavandatud kaitsekorralduskavad

Ala tüüp	Ala nimetus
Looduskaitseala	Mihkli, Lindi, Nätsi-Võlla, Paadrema, Taarikõnnu
Maastikukaitseala	Lihula, Saarlõe, Niidu, Ura
Hoiuala	Avaste, Kaisma, Kihnu, Kikepera, Lavassaare, Lindi, Mõrdama, Pärnu jõe, Pärnu lahe, Raespa, Reiu jõe, Tellissaare, Tõhela-Ermistu

Kaitsekorralduskavad peavad andma sisendi RMK poolt tehtavate looduskaitsetööde nimekirja. Olemasolevate kaitsekorralduskavade põhjal on lähiaastatel plaanis teha töid järgmiselt: koosluste taastamist 4 objektil; koosluste hooldamist 83 objektil; liikide elupaikade hooldust 2 objektil; maastikuhooldust 3 objektil. Kaitseplaneerimise kavades kirjeldatud üldised tegevused konkretiseeritakse RMK poolt, täpsustatakse töö sisu ja maht ning tellitakse vajadusel täiendavad taastamiskavad ja ekspertiisid. Kaitsealade taristut (metsateed, truubid, sillad) rekonstrueeritakse mahus, mis on kooskõlas pärandkoosluste hooldamise vajadusega.

Vändra metstkonna maadel inventeeritud kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste kogupindala on 781 hektarit. Jätkatakse koostööd rentnikega kaitsealadel asuvate poollooduslike koosluste soodsa seisundi saavutamiseks võimalikult suurel pindalal. Kestliku koostöö aluseks on RMK ja rentniku vahel sõlmitav pikaajaline maarendileping.

3.4. Metsaparandus

Vändra metskonna prognoositav metsakuivendussüsteemide uuendamise või rekonstrueerimise mahu vajadus on keskmiselt 1700 hektarit aastas. Arvestades keskkonnakaitseliste piirangutega aladele jäävate kuivendussüsteemide olemiga, võimaldab selline tööde maht lõpetada rekonstrueerimis- ja uuendustööd 15–20 aastaga.

Rekonstrueeritud või uuendatud metsakuivendussüsteemide hooldust korraldatakse 5–7 aastase perioodi järel. Arvestades eeltoodut põhimõtet on Vändra metskonna keskmine metsakuivendussüsteemide hooldusvajadus keskmiselt 1200 hektarit aastas.

Metsakuivendussüsteemide majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- RMK üldjuhul ei raja uusi kuivendussüsteeme, vaid teostab olemasolevate hooldamist, uuendamist ja rekonstrueerimist.
- Kuivendussüsteemi projekteerimisele eelnevalt koostatakse keskkonnamõjude analüüs, mille tulemusi ja võimaliku keskkonnamõju leevendavad meetmed lülitatakse projekti koosseisu.
- Kuivendusobjekti rekonstrueerimisprojekti koostamisel vaadatakse üle ala tervikuna ning planeeritakse korrastamiseks vajalikud tegevused. Sealjuures arvestatakse metsa iseloomu, tuleohtlikkust, kaitstavaid loodusobjekte ja teisi kaitseväärtusi, kuivenduskraavide seisukorda ja olemist, metsamajanduse intensiivsust objekti alal ja selle naabruses, puidu kokkuveovõimalusi ja metsasihtide seisukorda, metsateede seisukorda ja puidu väljaveovõimalusi.
- Seisundist lähtuva pingerea alusel rekonstrueeritakse esmajärjekorras kuivendussüsteemid, kus kraavide kuivendusvõime on oluliselt langenud ja viljakatel soomuldadel paiknevad kuivendussüsteemid, kus kasvavad okaspuu enamusega puistud.
- Metsakuivendussüsteemide rekonstrueerimise- või uuendamistööde aluseks on viie aasta mahus objektide nimekiri, mida igal aastal aastamahu lisamisega täiendatakse.
- Kuivendussüsteemi rekonstrueerimisel taastatakse kuivendusobjektile olemasolev kraavivõrk esialgsel kujul. Juhul kui varasema süsteemi ehitamisega oli tehtud vigu, mille tõttu jääb vesi kraavidesse seisma ja tekitab mingil metsaosal liigvett või üleujutusi, muudetakse olemasolevate kraavide parameetreid või plaanilahendust.
- Objekti piires taastatakse reeglina kõik olemasolevad kraavid. Taastamata võidakse jätta kvartalisisesed kraavid, mis on süsteemi toimimise tagamiseks asendatavad kvartali sihtidel paiknevate või sinna rajatavate kraavidega.
- Kvartalisisesed kraave ei taastata, kui need ei ole süsteemis eesvooluks, ei oma tähtsust kuivendajana ega puidu kokkuveo seisukohast või kui kraavid läbivad sõnajala ja lodu kasvukohatüüpe.
- Metsakuivenduse objekti rekonstrueerimisel projekteeritakse vajadusel uusi kraave metsakvartalite sihtidele, parandamaks metsa majandamise tingimusi ning vähendades koormust metsakvartali sisestele või teistele metsakvartalite sihtidele.

- Uute kraavide projekteerimisel metsakvartali sihtidele ja metsakvartali siseste kraavide pikendamisel on tingimuseks, et rajatavad või pikendatavad kraavid ei mõjuta seni olemas-olevast kraavivõrgust mõjutamata märgade metsade algselt säilinud looduslikku veerežiimi. Uute kraavide keskkonnamõjude analüüsiks kaasatakse eksperte. Keskkonnamõjude analüüsi käigus kaalutakse alternatiive.
- Metsakvartalite siseselt uusi kraave üldjuhul ei projekteerita. Metsakvartalite siseselt võib tekkida juba olemasolevate kraavide pikendamise vajadus juhul, kui sellega on võimalik parandada varasema projekti olulisi vigu, tagada metsakuivendussüsteemi parem toimimine, oluliselt parandada metsa majandamise tingimusi ning vältida metsamullastiku kahjustusi puidu kokkuveol.

Optimaalseks teedevõrgu tiheduseks loeme 1,20–1,50 km/100 ha metsamaa kohta ja maksimaalne kokkuveokaugus üldjuhul ei ületa 800 meetrit. Arvestades sellega, et suur osa Vändra metskonna hallatavast metsamaast on kaetud erinevate keskkonnakaitseliste piirangutega, on praegune teedevõrk lähedane optimaalsele. Vändra metskonna prognoositav metsateede uuendamise ja rekonstrueerimise maht on keskmiselt 20 kilomeetrit aastas. Metsateede hooldustöid teostatakse perioodiliselt vastavalt kehtestatud metsateede seisundinõuetele.

Metsateede majandamisel rakendatakse järgmist strateegiat:

- Metsatee on riigi omandisse jäetud maal paiknev riigimetsa majandamiseks kasutatav tee. Metsateed võib kasutada igaüks juhul, kui riigimetsa majandamist korraldav isik või riigiasutus ei ole metsateed või selle osa sulgenud või seal liiklust piiranud.
- Metsateid kasutatakse üldjuhul metsamajanduslike tööde teostamiseks, ligipääsu tagamiseks metsatulekahjude puhul, maaparandussüsteemide hoiu tagamiseks, looduskaitsealade teenindamiseks ja puhkemajanduse korraldamiseks.
- Metsateed registreeritakse riiklikus teeregistris ja tähistatakse nime või tähisega. Järgnevatel aastatel jooksul tähistatakse metsateed nimeviitadega.
- Vajadusel sõlmitakse omavalitsustega kokkuleppeid metsatee avalikku kasutusse andmiseks ja sellega kaasnevate hoolduskohustuste üleandmiseks.
- Sõlmitakse kokkulepped erateede omanikega nendele kuuluvate teeosade kasutamiseks ja võetakse sellega kohustus teehoiu korraldamiseks.
- Metsateed on jaotatud järkudesse, lähtuvalt metsamaterjali väljaveo koormusest. Väljaveo koormusi hinnatakse perioodiliselt ning sellest tulenevalt täpsustatakse ja muudetakse metsateede järkusi.
- Metsatee seisundinõuetele vastavuse tagamine on kohustuslik. Metsateede süsteemse hooldamisega tagatakse igale teele vastava järgu seisunditase.
- Juhul kui tee on amortiseerunud ja seisundinõuded ei ole hooldamisega saavutatavad, teostame rekonstrueerimis- või uuendamistööd.
- Metsateel, millel ei ole tagatud nõutav seisunditase ning kus seetõttu on ohutu liiklemine raskendatud, samuti teelõigul, kus liiklemine on metsamajanduslike tööde tõttu ohtlik, tähistatakse see teelõik vastavate liikluskorraldusvahenditega. Juhul kui tähistamisega ei ole võimalik luua tingimusi ohutuks liiklemiseks, metsatee suletakse.

3.5. Puhkevõimalused

Uued arengud on kavandatud Pärnumaa puhkeala, Sakala puhkeala ja Soomaa rahvuspargi külastuskorralduskavadega aastateks 2012–2017. Loodusalaade territoriaalne laienemine Vändra metskonna territooriumil toimub 2,2 hektari ulatuses Vändra vallas endisel karjääri-alal, kuhu rajatakse Kelliisaare lõkkekoht. Pärnumaa puhkealale on kavandatud arendustegevus Lindi varutsoonis, rajatakse Lindi loodusrada. Rohkem territoriaalseid muutusi kavandatud ei ole, loodusalaade kasutusvajadusest tulenevalt on võimalikud muudatused objektide arvus ja iseloomus.

RMK puhkealade ja kaitsealade looduses liikumist hõlbustav taristu võimaldab erinevate alade võimalusi looduses liikumise võrgustiku abil siduda. 2012. aastal kavandatakse teiste metskondade seas ka Vändra metskonna territooriumi läbiva, mööda loodusradu ja üldkasutatavaid teid kulgeva Eestit põhjast edelasse läbiva Matkattee tähistamine.

Loodusala rekreatiivsete väärtuste säilitamiseks arvestatakse metsamajanduslike tööde kavandamisel ja läbiviimisel vastava metsakasutusviisi vajadustega. Raiete planeerimisel kooskõlastatakse teenindus- ja huvitsoonis kavandatavad raied loodushoiuosakonnaga. Eriti hoolikalt peab vaatlema telkimis-, lõkke- ja parkimisplatside äärseid ja teede ning matkaradade äärsete metsade majandamisega seonduvaid töid.

Võimalusel soovitatakse puhkeala teenindus- ja huvitsoonide majandamisel eelistada turbe- ja valikraieid, mis tagavad puhkemetsade säilimise püsimeetsana. Rannaalade metsi on majandatud ligi sajandi vältel reeglina turbe- ja valikraiesüsteemiga. Puhkeala varutsoonis olevad raied ei kuulu loodushoiuosakonnaga kooskõlastamisele, kuid ka varutsooni metsi tuleks käsitleda kui potentsiaalseid aktiivselt kasutatavaid puhkemetsi.

Vändra metskonna metsaülevaate käskkirjaga määratletakse kvartalite ja eraldiste loetelu, kus ala prioriteediks on rekreatiivne kasutus. Rekreatiivse kasutusega metsadena määratletakse ja majandatakse piirangutega majandatavate metsade põhimõttel: traditsioonilise ja intensiivse kasutusega asulate lähedased metsaosad; RMK puhkealade teenindus- ja huvitsoonid.

Kõik puhkeala tsoonidesse kavandatud raied tehakse maastikku sobitades. Raietööde aeg valitakse nii, et võimalikult vähem häirida looduses viibijaid ja kahjustada rekreatsiooniks sobivat keskkonda.

Taotletakse maakasutuslepingute sõlmimist riigimaadel paiknevatele tervise- ja spordiradadele. Sõlmistavate lepingutega võetakse kohustus korraldada metsade majandamist kooskõlastatult radade haldajatega.

3.6. Jahindus

Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel lähtutakse põhimõttest, et jahipidamine on üks metsa kasutamise viise, mille korraldamisel peab olema tagatud metsaelustiku mitmekesisuse säilimine, metsa tootlikkuse kasv, uuenemisvõime ja elujõulisus.

Ollakse seisukohal, et seadusega peab olema tagatud sisuliselt töötav regulatsioon maaomaniku esindaja ning jahipiirkonna kasutaja vahelise suhte toimimiseks lepingulisel alusel, maaomanik ei soodusta oma tegevusega ulukikahjustuste tekkimist ja jahipiirkonna kasutaja hoiab ära ülemäärased ulukikahjustused.

Vändra metskonna hallatavad riigimaad on antud jahiühenduste kasutusse 25 jahipiirkonnana, kokku 72 794 hektarit. Riigimaa jahinduslikuks kasutamiseks andmisel sõlmitakse jahipiirkondade kasutajatega uued lepingud järgmiste põhimõtete alusel:

- Määratletakse täpselt jahimaa kasutamist kitsendavad alalised või ajutised territoriaalsed piirangud – looduskaitsepiirangud, puhkealadega seonduvad piirangud ja metsamajandamisega seonduvad piirangud.
- Järjepidevalt hinnatakse sõraliste kahjustusi metsauuendusosaladel ja noorendikes, teavitades jahipiirkondade kasutajaid ülemääraste kahjustuste tekkimisest.
- Jahipiirkondade kasutajaid teavitatakse koprakahjustuste ohust ja koprakahjustustest, kahjustuste likvideerimiseks püstitatakse tähtajad.
- Lepinguga reguleeritakse ulukihoolde tingimused ja kooskõlastatakse rajatiste asukohad.
- Jahipiirkonna kasutajale pandud kohustuste süstemaatilise mittetäitmise korral algatatakse tegevus jahipiirkonna kasutaja väljavahetamiseks.

Vändra metskonna hallataval maal on RMK kasutuses Kilingi-Nõmme ja Jäärumetsa jahipiirkonnad, kokku 10 066 hektarit, mille kasutusse andmisel rakendatakse järgmisi põhimõtteid:

- RMK kasutuses olevates jahipiirkondades pakutakse enampakkumiste alusel jahipidamisvõimalusi 3–5 aastaste perioodide kaupa.
- RMK kasutuses olevates jahipiirkondades jagatakse enampakkumiste tulused teiste maaomanikega, kes võimaldavad oma maadel jahti pidada.
- Koprakahjustuste ennetamiseks ja likvideerimiseks kehtestatakse jahipidamisõiguse kasutajatele konkreetset kohustused.
- Jahipidamisõiguse kasutajatele kehtestatakse konkreetset kohustused väikekiskjate arvukuse reguleerimiseks.
- Omanikujärelevalve tõhusamaks teostamiseks rakendame uuenduslikke meetmeid.

Jahinduslikel teemadel on maaomaniku esindajaks maakonnas metsaülem. Maaomaniku ning jahipiirkonna kasutaja vahelise lepingutingimuste täitmise kontrollimiseks ning analüüsimiseks arendab RMK jahihaldust.

3.7. Uuendusraied ja metsa vanuselise struktuuri muutused

Vändra metskonna uuendusraiete maht on kavandatud eraldi männikutele, kuusikutele, kaasikutele, haavikutele, sanglepikutele ja hall-lepikutele kolme majandamiskategooria lõikes:

- Majandatavad metsad.
- Majanduspiirangutega metsad väljaspool kaitstavaid loodusobjekte.
- Majanduspiirangutega metsad kaitstavatel loodusobjektidel – piiranguvööndid ja nendega võrdsustatud alad.

Uuendusraiete arvestuses ei osale 5a boniteedi puistud.

Uuendusraiete maht on kavandatud pindalaliselt, millest puuliikide lõikes annab ülevaate tabel 16. Tagavara on arvutatud vastava peapuuliigi küpsete puistute keskmiste hektaritagavarade kaudu. Uuendusraieid pole jagatud lage- ja turberaieks. Teoreetilised langid on arvutatud vastavalt metsakorraldamise juhendile viie meetodi järgi:

- Ühtlase kasutuse lank – ühtlane raie vastava puuliigi kogu raieringi jooksul.
- Küpsuslank – hetkel küpsete metsade ühtlane raie 10 eeloleva aasta jooksul juurdeküpsemist arvestamata.
- Esimene vanuslank – hetkel küpsete ja valmivate metsade ühtlane raie 20 eeloleva aasta jooksul.
- Teine vanuslank – hetkel küpsete, valmivate ja eelvalmivate metsade ühtlane raie 30 eeloleva aasta jooksul.
- Integraallank – mittelineaarne meetod, mis arvestab paindlikult ebaühtlase vanuselise jaotuse iseärasustega.

Valitud lank on määratud ekspertotsusena, mis arvestab konkreetse puuliigi vanuselist jaotust.

Tabel 16. Uuendusraie langiarvutus majandatavates metsades (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	83	168	141	143	121	143
Kuusk	74	40	38	40	74	38
Kask	182	386	289	236	242	270
Haab	16	37	19	13	34	29
Sanglepp	5	11	8	7	7	9
Hall lepp	6	13	9	7	12	12
Kokku	366	655	504	446	490	501

Vändra metaskonna küpsete männikute rohkuse tõttu on männikutes kõige suurem küpsuslank. Ühtlase kasutuse lank on ebaühtlase vanuselise jaotuse tõttu kaks korda väiksem. Valitud lank langeb kokku 1. vanuslangiga. Samas on 1. ja 2. vanuslank praktiliselt võrdsed, mis tähendab ühtlast männikute kasutust järgmise 30 aasta jooksul. Joonistel 24, 25 ja 26 on näha, missugused oleksid küpsuslangi väärtused 10 ja 20 aasta pärast juhul, kui joonisel toodud lanke raiutakse ühtlaselt 10 või 20 aastat järjest. Erandiks on 2022. aastal korregeeritud lank, kus aasta 2022 numbriline väärtus tähistab uuesti valitud lanki aastal 2022.

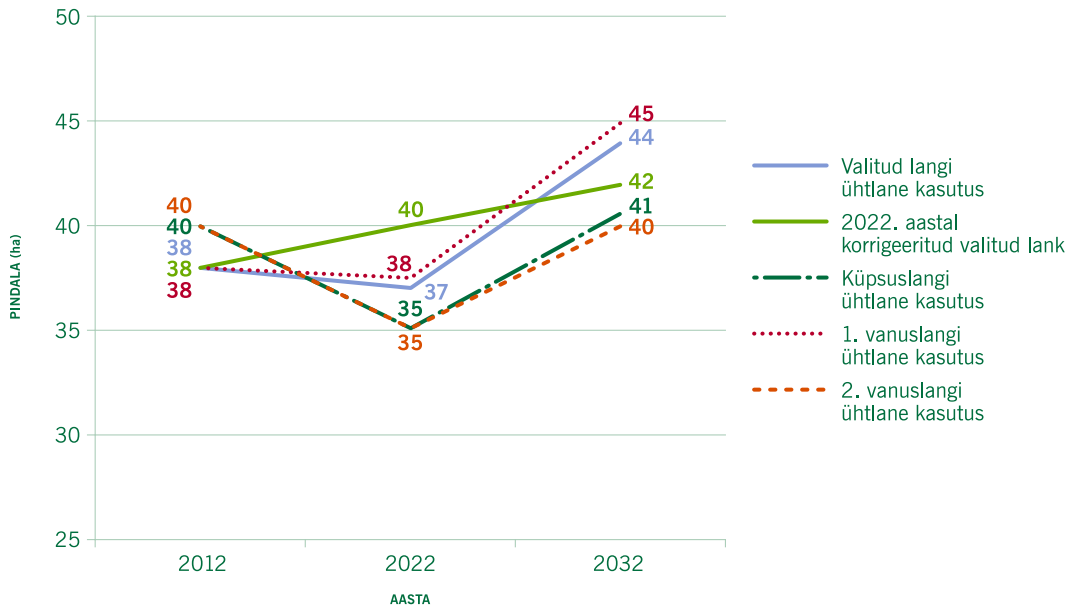
Männikute langi valik näitab, et järgmise 20 aasta jooksul on võimalik ühtlaselt raiuda 140–145 hektarit aastas, mille tulemusel on aastaks 2032 küpsete metsade jääk endiselt 1440 hektarit. Juhul kui raiuda 20 aastat järjest küpsuslanki 168 hektarit, oleks aastaks 2032 küpsete männikute jääk vaid 940 hektarit.

Joonis 24. Männikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Vändra metskonna kuusikute vanuseline jagunemine on küllaltki ühtlane. Järgmise 20 aasta jooksul on optimaalne raiuda 38–42 hektarit aastas. Sellisel juhul oleks aastaks 2032 küpsete kuusikute jääk 420 hektarit. 20 aasta möödudes hakkab küpsete kuusikute pindala järsult suurenema, mille tulemusena on võimalik uuendusraiete mahtu tõsta, millest saame ülevaate jooniselt 25.

Joonis 25. Kuusikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Vändra metstkonna kaasikute vanuseline jagunemine on sarnane männikutele. Samas pole otstarbekas küpsete kaasikute raiumisega pikalt viivitada, kuna toimuks puistute lagunemine ning sellega kaasneks oluline majanduslik kahju. Seega on vanuselisest struktuurist tulenev raiemahu vähenemine kaasikutes järgneva 20 aasta jooksul paratamatu.

Optimaalse lahendusena valitakse kaasikute raiel langiks veidi 1. vanuslangi poole kalduv ning 1. ja 2. vanuslangi vaheline lank. Raiudes kavandatu kohaselt, on aastaks 2032 küpsete kaasikute jääk 2090 hektarit. Juhul, kui küpsuslanki raiutakse järjest 386 hektarit aastas, lõppeksid küpsed kaasikud aastaks 2029.

Joonis 26. Kaasikute langivalikute võrdlus majandatavates metsades (ha)

Vändra metstkonna haavikud on valdavalt küpsed ja nende raiumisega pole võimalik viivitada. Haavikutes valime langiks küpsuslangi ja 1. vanuslangi vahelise aastamahu.

Majanduspiirangutega metsade raievõimalused on märksa väiksemad, kui majandatavates metsades.

Tabel 17. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades väljaspool kaitstavaid loodusobjekte (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	6	14	10	9	8	10
Kuusk	5	2	3	3	5	2
Kask	18	27	22	19	21	21
Haab	1	1			1	
Sanglepp	1	2	1	2	1	1
Hall lepp		1			1	1
Kokku	31	47	36	33	37	35

Kaitstavatel loodusobjektidel paiknevate majanduspiirangutega metsade teoreetiline raievõimalus on suur, kuid looduskaitseadusest ja teistest õigusaktidest tulenevad piirangud ei võimalda puiduressurssi kasutada. Seetõttu on kavandatavaks raiemahuks võetud ligikaudu 1/10 lankide keskmisest, millest annab ülevaate tabel 18. Valdavalt saab neis metsades teha vaid kaitse-eeskirjades lubatud turberaieid.

Tabel 18. Uuendusraie langiarvutus majanduspiirangutega metsades kaitstavatel loodusobjektidel (ha)

Puuliik	Langiarvestuse pindalad					Valitud lank
	Ühtlase kasutuse lank	Küpsuslank	1. vanuslank	2. vanuslank	Integraallank	
Mänd	42	74	69	67	61	6
Kuusk	6	11	7	5	7	1
Kask	33	88	64	53	49	5
Haab	2	9	4	3	6	1
Sanglepp	2	5	4	3	3	1
Hall lepp	1	3	2	1	3	
Kokku	86	190	150	132	129	14

Tabelis 19 on toodud Vändra metstkonnas aastateks 2012–2031 kavandatud uuendusraie pindalade ja tagavarade kokkuvõte.

Tabel 19. Kavandatud keskmine uuendusraiate maht aastas (ha)

Puuliik	Aastateks 2012–2021 keskmiselt aastas						Aastateks 2022–2031 keskmiselt aastas	
	Majandatavad metsad		Majanduspiirangutega metsad		Kokku			
	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)	Pindala (ha)	Tagavara (tm)
Mänd	143	42 600	16	4 500	159	47 100	159	47 100
Kuusk	38	10 500	3	800	41	11 300	43	11 900
Kask	270	69 800	26	6 400	296	76 200	256	65 900
Haab	29	8 200	1	300	30	8 500	9	2 600
Sanglepp	9	2 200	2	500	11	2 700	8	2 000
Hall lepp	12	1 900	1	200	13	2 100	7	1 200
Kokku	501	135 200	49	12 700	550	147 900	482	130 700

foto: KAUPO KIKKAS

SÄILIKPUUD LANGIL. VILUVERE, VÄNDRA METSANDIK.

Joonistel 27, 28 ja 29 on toodud männikute, kuusikute ja kaasikute metsamaa vanuseline jaotus 10 ja 20 aasta pärast, arvestades metsade loomulikkult vananemist ning kavandatud uuendusraiate mahtu. Arvutused on tehtud eeldusel, et majanduspiirangud ei muutu ja raiutud metsad uuendatakse või uuenevad kasvukohatüübile kõige sobivama puuliigiga.

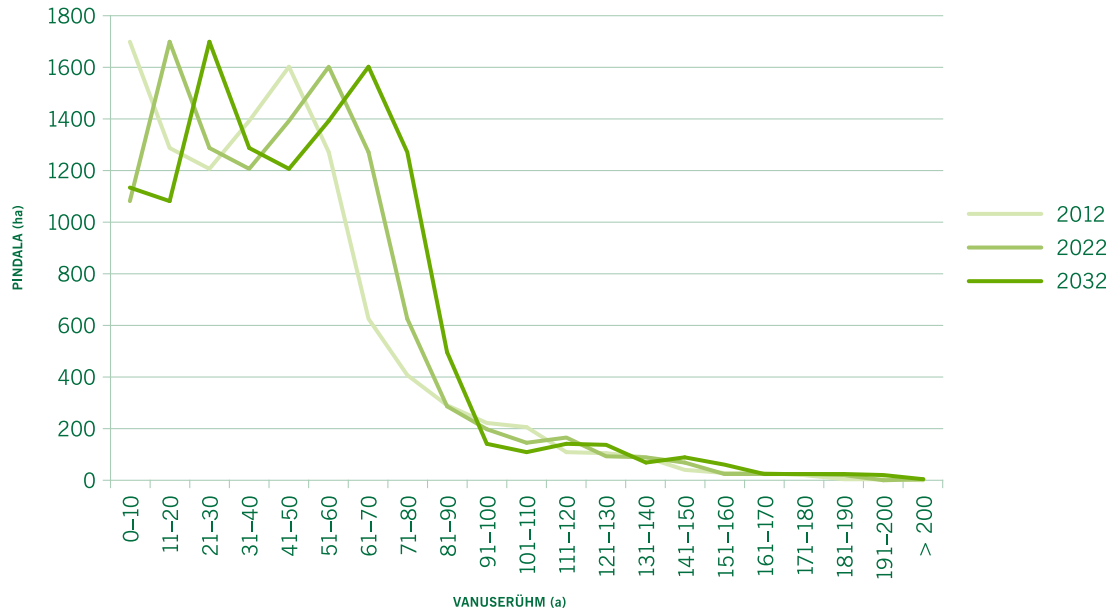
Järgmise 20 aasta jooksul nihkub Vändra metskonna 60–90 aastaste männikute suur osakaal 80–100 aastaste männikute piirkonda, millest annab ülevaate joonis 27. Kasvab noorendike osakaal majandatavate ja vanade männikute osakaal rangelt kaitstavate metsade arvel.

Joonis 27. Männikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

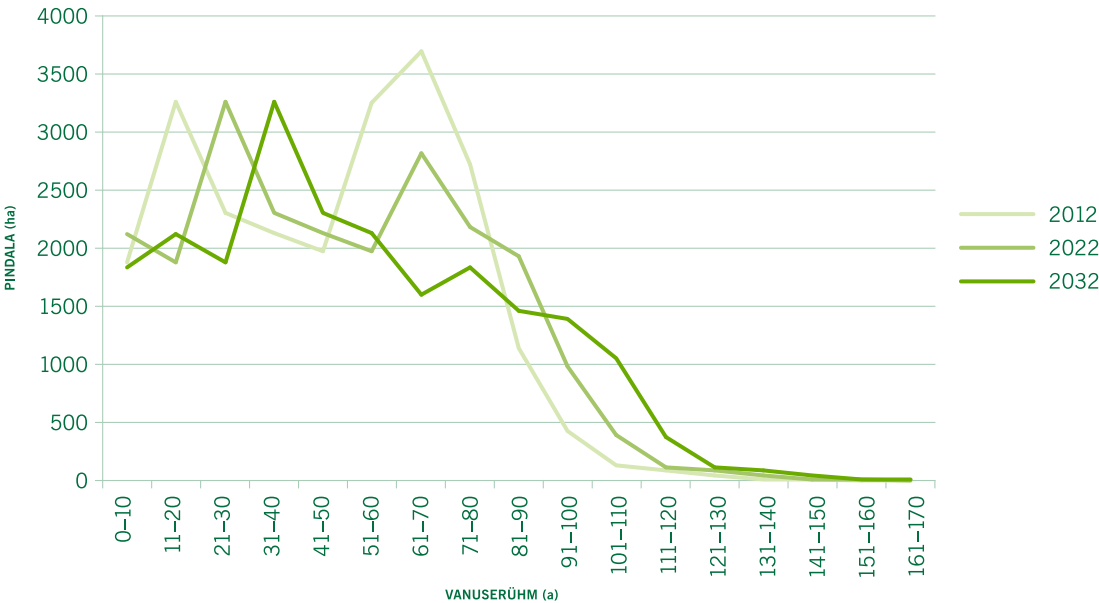
Vändra metskonna kuusikutes kasvab keskealiste metsade vananedes küpsete ja valmivate metsade osatähtsus, millest annab ülevaate joonis 28. Uuendusraie väheneva mahu tõttu väheneb ka kuusenoorendike pindala.

Joonis 28. Kuusikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

Vändra metskonna kaasikutes raiutakse järgmise 20 aasta jooksul suur osa hetkel 60–80 aastast metsadest ning vanemate kaasikute vanuseline jaotus ühtlustub. Samas on peale kasvamas uued keskealised metsad. 20 aasta pärast on kõige rohkem 30–40 aastaseid kaasikuid, millest annab ülevaate joonis 29. Kase noorendike pindala jääb erinevatel ajaetappidel samaks.

Joonis 29. Kaasikute vanuselise jagunemise muutumine aastatel 2012–2032 (ha)

3.8. Aastane puidukasutuse maht

Vändra metskonna prognoositavast aastasest puidukasutuse mahust annab ülevaate tabel 20.

Tabel 20. Aastane keskmine puidukasutuse maht (tm)

Raieliik	Maht (tm)
Uuendusraie	136 400
Harvendusraie	18 000
Sanitaarraie	3 000
Trassiraie ja raadamine	1 000
Kokku	158 400

Sellest mahust on prognoositavalt: 33% on palki, 53% paberipuitu ja 14% küttepuitu. Kasvukohtadesse jaotumise alusel tehtud analüüsist lähtuvalt on võimalik kasutada 10% uuendusraiete, trassiraiete- ja raadamistega kaasnevaid raidmeid, prognoosi kohaselt keskmiselt 3000 tm aastas.

foto: RMK

KASE VINEERIPAKUD.

3.9. Piirangute mõju puidukasutuse mahule ja tuludele

Vändra metuskonnas on metsamajanduslikuks kasutamiseks 34 910 hektarit majandatavat ning 11 812 hektarit majanduspiirangutega metsa. Jätkuva ja ühtlase metsakasutuse korral, arvestades seniseid õigusaktidega seatud piiranguid, saaks igal aastal müüa uuendus- ja harvendusraietest 154 400 tm metsamaterjale, prognoositava müügisummaga 5,4 miljonit eurot.

Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 toodud analüüsi kohaselt annab iga tihumeeter töödeldud puitu riigikassasse 8,9 eurot mitmesuguseid makse. Seega toob Vändra metuskonna puidu müügimaht riigikassasse arvestuslikult 1,4 miljonit eurot aastas. Iga tihumeetri puidu töötlemisega luuakse 34,5 eurot lisandväärtust. Seega Vändra metuskonna puidu müügimaht loob lisandväärtust 5,3 miljonit eurot aastas.

Vändra metuskonnas on 31.03.2012 seisuga looduskaitseliste piirangute tõttu metsamajanduslikust kasutusest välja lülitatud 19,3% ehk 11 181 hektarit rangelt kaitstavat metsa. RMK mõistab nende metsade ja kaitsemeetmete tähtsat rolli keskkonna- ja mitmekesisuse kaitsmisel, kuid järgnevalt peetakse vajalikuks analüüsida nende kaitsemeetmete maksumust ja majanduslikku mõju.

Vändra metuskonna rangelt kaitstavate metsade pikaajalise puidutoodangu analüüsist nähtub, et igal aastal jääb puidukasutusse tulemata 32 000 tihumeetrit metsamaterjale. Metsamaterjalide keskmiseks müügihinnaks prognoositakse 1 miljon eurot aastas. Seda arvestades jääb rangelt kaitstavast metsast kasutusse võtmata puidu arvelt riigikassasse maksude näol tulemata 285 000 eurot aastas ja metsatööstuses loomata lisandväärtust 1,1 miljoni euro eest aastas.

Arvestades Vändra metuskonnas hetkel projekteeritavate kaitsealade mahuks 3600 hektarit, saab range kaitse rakendamise korral järgmised keskmised näitajad: 1 hektari metsa range kaitse viib puidukasutusest välja 2,70 tihumeetrit aastas; 1 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 90 eurot aastas; 3600 hektari range kaitse viib puidukasutuses välja 9700 tihumeetrit aastas; 3600 hektari range kaitse vähendab puidukasutuse tulu 324 000 eurot aastas.

Maamaksu kadu looduskaitseliste piirangute eest, mis hetkel jääb omavalitsustel saamata, on rangelt kaitstavate maade eest 35 000 €, majanduspiirangutega maade arvelt 20 000 €, kokku 55 000 €. Tulevikus veel lisanduva 3600 hektari range kaitse alla võtmisega võib kaasneda veel 8000 € maamaksu vähenemine aastas.

3.10. Metsamajanduslik tööhõive

Vändra metskonna majandatavates ja majanduspiirangutega metsades metsamajandustööde aastaringseks teostamiseks kulub aastas keskmiselt 70 inimtööaasta. Inimtööaasta väljendab konkreetse töömahu alusel kalkuleeritud aastast tööjõuvajadust. Vändra metskonna metsa-uuendustööde ja noorendike hooldustööde aastamahu teostamiseks on vaja 20 inimtööaasta. Metsaraie-, kokkuveo- ja puidu väljaveotööde aastamahu teostamiseks on vaja 40 inimtööaasta. Metsaparendustööde aastamahu teostamiseks vajatakse 10 inimtööaasta.

Rangelt kaitstava metsa mittemajandamine vähendab metsamajanduslikku tööhõivet hinnanguliselt 20 inimtööaasta ulatuses.

Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 analüüside alusel tekitab 1 miljoni kuupmeetri puidu varumine, transport ja töötlemine vähemalt 2350 töökohta. Selle näitaja kohaselt tekitab Vändra metskonnas varutav metsamaterjal metsasektoris vähemalt 398 töökohta. Hetkel rangelt kaitstavate metsade puidukasutuse piirang jätab metsasektoris loomata 68 töökohta.

foto: KAUPPO KIKKAS

METSNIK AADI SAAR 2009. AASTAL HARVENDATUD KAASIKUS. TOSSOJA, TAALI METSANDIK.

RMK
Viljandi mnt 18b
11216 Tallinn, Eesti
Tel +372 676 7500
www.rmke.ee

TEKST:
RMK

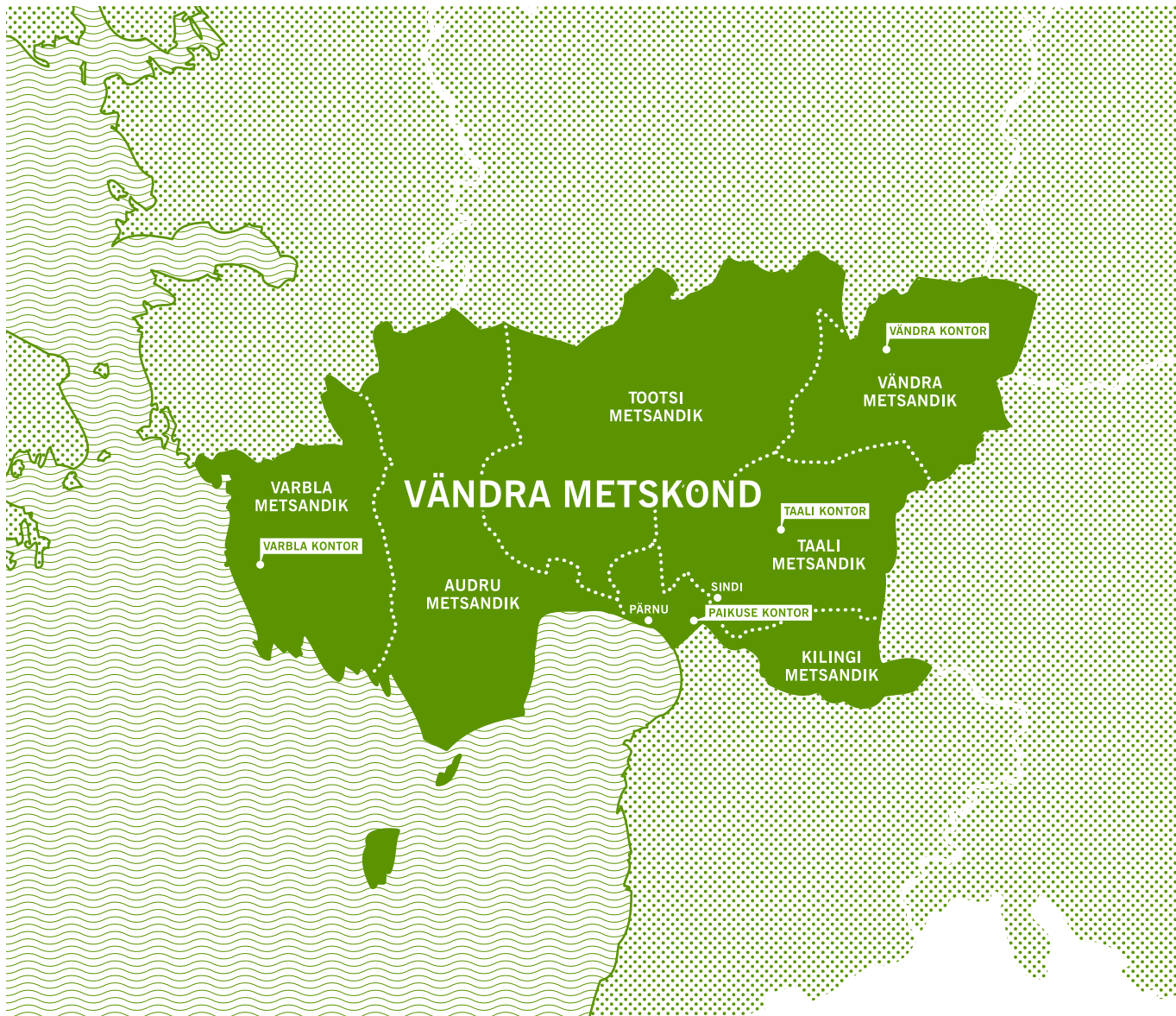
MAKETT, INFOGRAAFIKA:
© DF 2012
www.df.ee

FOTOD:
Lea Tammik (esikaas)
Kaupo Kikkas
RMK

ŠRIFT:
News Gothic BT,
© 1990–2003 Bitstream Inc.
ja © 2008 ParaType Inc.
Kõik õigused kaitstud.

PABER:
Keaykolour Recycled Chalk (kaaned),
Scandia 2000 Natural (sisu).

TRÜKK:
Printon Trükikoda

RMK Vändra metskond
Randivälja küla, Tori vald
86814 Pärnu maakond
Tel 676 7500
vandra@rmk.ee

